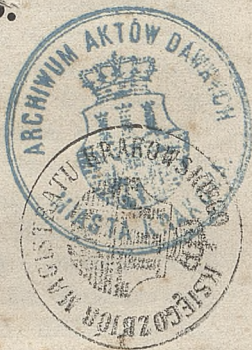

2509

399.

SPRAWOZDANIE
z czynności Towarzystwa
DOMU PRZYTULKU I PRACY
od założenia jego
w r. 1861,
aż do pierwszego Zgromadzenia pełnego
w roku 1865.

KRAKÓW.
CZCIONKAMI KAROLA BUDWEISERA.
1865.

2512

SPRA WONDANIE

N. G. P. H. O. S. T. O. W. S. T. A. N. I. E.

DOWN P. H. O. S. T. A. N. I. E.

od zaliczenia jego

W. T. 1881

at do p. h. o. s. t. a. n. i. e. p. o. s. t. a. n. i. e. p. o. s. t. a. n. i. e.

W. T. 1881

KRAKÓW

CAŁOKWANT KRAKÓW A. P. O. S. T. A. N. I. E.

1881

1.

Założenie zakładu.

Dom przytułku i pracy winien swe założenie zacnym mężom, którzy prawie jednocześnie zajęci byli myślą oswobodzenia miasta Krakowa od przepełniających go żebraków i włóczęgów.

Pierwszy pomysł utworzenia tego zakładu podał ks. kanonik Wilczek, panu Seidlerowi Burmistrzowi miasta Krakowa, którego przyjąwszy go w głównych zasadach, zajął się nim gorliwie wraz z Radcą magistratualnym Bernowskim i zaprosiwszy do tego księcia Stanisława Jabłonowskiego i kilku obywateli miasta Krakowa, założenie zakładu tego wsparciem pieniężnym umożliwił.

Pierwsze posiedzenie w tym celu odbyło się dnia 9. Marca 1861 r. Zebrali się na niem ksiązę Stanisław Jabłonowski, Burmistrz miasta Seidler, Radca magistratualny Bernowski, ks. kanonik Wilczek i obywatele miasta Krakowa, Kołodziejski, Sanderski, Dr. Woźniakowski, następnie Lipiński, ksiądz Serwatowski, Aleksandrowicz, Poller, Baranowski. Utworzono zaraz Komitet, a Prezesem jego obrano ks. Jabłonowskiego, który od 16. Marca 1861 wszystkim posiedzeniom przewodniczył, w pierwszych miesiącach istnienia tego zakładu sam gorliwie pracował, porządek wszędzie zaprowadzał i zakład ten, aż do usunięcia się swego dla spraw domowych i rodzinnych znacznymi datkami wspierał.

2.

Zarząd zakładu.

Pierwszém zatrudnieniem Komitetu było ustanowienie wewnętrznego zarządu zakładu. Zarząd ten powierzony został ks. kanonikowi Wilczkowi, a do pomocy jego uproszono Członków Komitetu Lipińskiego, Tomasza Czecha, Sanderskiego, ks. W. Serwatowskiego, któren objął posadę Sekretarza Komitetu, i kilku innych obywateli.

3.

Ułożenie Statutu organicznego.

Po pierwotném urządzeniu zakładu, zajęto się zaraz ułożeniem Statutu organicznego Towarzystwa. Podany przez ks. kanonika Wilczka projekt, rozbiegany był na posiedzeniach z dnia 6. i 8. Kwietnia 1861, a na posiedzeniu z dnia 7. Maja 1861 uproszono do wypracowania statutu Członka Komitetu Radcę magistratualnego Bernowskiego, który się tą pracą z całą gorliwością zajął, i statut wypracowany dnia 24. Maja 1861 r. przedłożył. Ten więc na tém samém posiedzeniu przyjętym, i Magistratowi miasta Krakowa do zatwierdzenia przez rząd krajowy przedłożonym został. Pierwszy jednak ten projekt wymagał wszelkiej oględności w ułożeniu niektórych ustępów znaczenie zakładu tego stanowiących. Komitet świeżo utworzony, nie mógł zakładowi niepewnego jeszcze bytu, nadać odrazu własności instytucyi publicznej, czyli gminnej, bez zezwolenia gminy i rządu krajowego, z drugiej zaś strony nie chciano mu przyznać stanowiska ściśle prywatnego, aby przez to nie przeszkodzić przyjęciu jego za instytucyą gminną, gdyby urządzenie tego zakładu okazało się użyteczném.

Dlatego Wysokie c. k. Namiestnictwo Królestw Galicyi i Lodomeryi tudzież wielkiego księstwa Krakowskiego poleciło Komitetowi reskryptem z dnia 13. Grudnia 1861 do liczby 52783, nadać stanowczą i wybitną cechę temu Towarzystwu jako Instytucyi publicznej, lub prywatnej, oddając gminie miasta Krakowa orzeczenie w tym przedmiocie, a przytém nakazało zmienić niektóre ustępy statutu stósownie do prawa o stowarzyszeniach z dnia 16. Listopada 1852, i w niektórych paragrafach, które odpowiedniego uzupełnienia lub dokładniejszego wyrażenia rzeczy wymagały. Komisya w tym celu złożona z Członków rady Zbyszewskiego, pełniącego obowiązki Vice-Prezesa, Radzcy Bernowskiego, Adwokata Dr. Machalskiego, Tomasza Czecha i ks. Serwatowskiego jako ówczesnego Sekretarza zakładu, zajęła się natychmiast wykonaniem tego polecenia. Statut więc w myśl powyższego reskryptu przerobiony przedłożono Magistratowi miasta Krakowa pod dniem 16. Kwietnia 1862 do l. 259 w celu otrzymania od reprezentacyi gminy miasta, przyjęcia tego zakładu jako instytucyi, pod względem utrzymywania ubogich, gminę wyręczającą, lub téż pozostawienia jęj w znaczeniu zakładu prywatnego, od którego oświadczenia ostateczne ułożenie statutu zawisło.

Otrzymawszy od Magistratu miasta Krakowa odpowiedź z dnia 28. Stycznia 1863 do l. 15965, iż tak Magistrat jako i ówczesny Wydział miejski, Dom przytułku i pracy jako instytucyą publiczną uważa i za zakład gminy miasta Krakowa przyjmuje, Komisya z tych samych Członków złożona zajęła się ostatecznym ułożeniem statutu przez Radzcę Magistratu Bernowskiego przerobionego, którego Magistratowi pod dniem 3. Kwietnia 1863 do l. 35 przedłożonym, nakoniec reskryptem pomienionego Wysokiego c. k. Namiestnictwa z dnia 15. Listopada 1864

do l. 15896 stanowczo i w całej jego osnowie zatwierdzonym został.

4.

Umieszczenie zakładu.

Dla odpowiedniego umieszczenia zakładu najęto dom w środku realności p. Tomasza Czecha na Piasku pod l. 70 położony, o jednem piętrze, dawniej jako dom pracy w Krakowie używany. Zawarto kontrakt na czas od 1. Lipca 1861 do ostatniego Czerwca 1867 między pomienionym właścicielem realności a Magistratem, który czynsz roczny z Kasy miejskiej wypłaca. Z początku dom jedno-piętrowy na umieszczenie ubogich mężczyzn na dole, a kobiet na pierwszym piętrze, tudzież budynek bezpiętrowy dla dozorczy i na kancelaryą zakładu, był dostatecznym, mieścił bowiem w sobie i kuchnię zakładową i spiżarnię i składy na rzeczy. Lecz gdy się liczba ubogich zakładowych powiększać zaczęła, najęto w drugim domu bezpiętrowym dwie izby na kuchnię z kotłem i przyrządem parowym, na pralnię i warsztat szewski, na czas najmu domu głównego.

Pomimo tego jednak umieszczenie to jest niedostatecznem przy terażniejszej liczbie ubogich. Aby temu zaradzić na wniosek Prezydującego Karola Zbyszewskiego postanowiono uchwałą z dnia 23. Listopada 1864 przedstawić Magistratowi potrzebę utworzenia w budżecie miejskim funduszu rezerwowego na zebranie kapitału do nabycia jakiej realności lub też wybudowania gmachu odpowiedniego. Przedstawienie to pod dniem 28. Listopada 1864 do liczby 711 przesłane otrzymało ten skutek, iż obecnie toczą się układy o zakupno wyżej wspomnioną całą realności, które jeżeli do skutku przyjdzie, czego

nam się spodziewać należy, da Towarzystwu naszemu sposobność rozwinięcia zakładu w rozmiarach daleko większych a może i dla ludności naszej ubogiej zupełnie dostatecznych.

5.

Pierwsza odezwa.

Wykonawszy pierwsze prace urządzenia zakładu, wydano dnia 19. Czerwca 1851 pierwszą odezwę do mieszkańców miasta Krakowa zawiadamiającą o założeniu jego i wzywającą do przyjsia w pomoc Domowi przytułku i pracy datkiem w pieniądzech lub innych potrzebnych przedmiotach. Oraz uproszono Członków Komitetu: Lipińskiego, Aleksandrówicza, ks. Serwatowskiego, Pollera, Tomasza Czecha i Kołodziejskiego o zajęcie się zebraniem składek.

6.

Komitet Dam.

Pomyślano oraz o utworzeniu Komitetu dam mających brać udział w czynnościach zakładu, a zaproszonymi do tego zostały wskutek uchwał z dnia 7 Maja i 26 Czerwca 1861. Księżna Teresa z książąt Czartoryskich Lubomirska, księżna Maryja z hr. Wielopolskich Jabłonowska i pani hrabina z hr. Ryszczewskich Franciszkowa Wodzicka. Komitet ten miał wejść w życie po zatwierdzeniu statutu, i dlatego dotąd nie mógł być jeszcze ustanowionym, ponieważ według §. 31 statutu stósunek dam do Rady ogólnej ustawa przez Zgromadzenie pełne zatwierdzoną oznaczonym być ma, co dopiero teraz nastąpić może. Pomimo tego damy Komitetowe panie: Żebrowska i Ilmingowa od samego otworzenia zakładu trudnią się

przy skutecznej pomocy Członka Rady ogólnej Żebrowskiego zakupieniem i wydawaniem do kuchni wiktuałów, głównie też im porządek w spiżarni i oszczędność w użyciu tych przedmiotów zawdzięczyć należy.

7.

Formularze książek kasowych.

Na posiedzeniu z d. 26. Czerwca 1861. uproszono ks. Stanisława Jabłonowskiego, członków Komitetu: Aleksandrowicza i Brzeżańskiego o zajęcie się ułożeniem formularzy książek kasowych, w które mają być zapisywane dochody zakładu a szczególnie składki na utrzymanie jego zbierane. Przedstawione przez kasyera Brzeżańskiego wzory do prowadzenia ksiąg kasowych zostały przyjęte jednomyślnie na posiedzeniu z dnia 3. Lipca 1861., na którym uchwalono podać je do druku.

8.

Wydział gospodarczy.

W tym czasie utworzony został zamiast zarządu ogólnego, Wydział gospodarczy zakładu, zatrudniający się z początku wszystkimi jego sprawami, dopokąd przy dalszym rozwoju tej instytucji utworzenie innych wydziałów nie stało się potrzebnem. Wydział ten składał się z wspomnianych w ustępie 2. Członków zarządu ogólnego i z wdzięcznością tu nadmienić należy, iż niektórzy z tych Członków, a mianowicie teraźniejszy vice-prezes Leopold Lipiński, który przełożonego wydziału z wszelką pilnością i gorliwością zastępuje i najwięcej w nim pracuje, tudzież p. Tomasz Czech i pan Jakób Sanderski, któren z tego przeszedł do wydziału skarbo-

wego, od założenia zakładu aż do tego czasu pracują, i Dom przytułku i pracy działaniem i radą bezprzestannie wspierają.

9.

Regestra, księga darów.

Na posiedzeniu z dnia 17. Lipca 1861. przedstawiono wzory do wykazów i regestrów prowadzić się mających, i zaprowadzono księgę darów na korzyść Domu przytułku i pracy niesionych, które w skutek uchwał późniejszych od czasu do czasu ogłaszanemi bywają.

10.

Otworzenie zakładu.

Na tém samém posiedzeniu doniesiono o odebraniu domu zakładowego od właściciela p. Tomasza Czecha; poczyniono oraz rozporządzenia co do żywienia i umieszczania ubogich zakładowych, sprawiono potrzebne do tego przedmioty, i z dniem 20. Lipca 1861. otworzono zakład.

11.

Księga zachowania się ubogich.

Po otworzeniu i urządzeniu zakładu postanowiono uchwałą z dnia 21. Sierpnia 1861. zaprowadzić książkę zachowania się ubogich zakładowych, w której od karty przyjęcia magistratualnej, wszystkie ich wykroczenia i kary, tudzież utrata rzeczy zakładowych zapisywane być winny. Ta książka dotąd istnieje i stanowi podstawę

osądzenia każdego ubogiego co do dawania im urlopów do służby i uwolnienia ich z zakładu.

12.

Zarządzenie pod względem sanitarnym.

Główném równie staraniem było i jest dotąd zwracać bacność na zdrowie przysyłanych do zakładu ubogich. Postanowiono uchwałą z dnia 4. Września 1861. każdego nowo przybyłego przed jego wpuszczeniem do sal zakładowych wykapać, wyczesać i w odzież zakładową ubrać; co się zaś tyczy ubogich na zdrowiu zapadłych, tych według uchwały z dnia 18. Września 1861. na koszt miasta do szpitala odsyłać.

Późniejszymi uchwałami z dnia 29. Stycznia i 5. Lutego 1862. postanowiono urządzić infirmerią, do czego przeznaczono pokój środkowy w gmachu głównym na dole dla mężczyzn, na 1. piętrze dla kobiet, obadwa na kuchnię i spiżarnią użyte. Infirmeria ta dopiero po urządzeniu kuchni w osobno na nią najętym lokalu i po urządzeniu spiżarni, na strychu nad kancelaryą zakładu, — na pierwszym piętrze głównego domu zaprowadzoną została; z powodu zaś niedostatecznej przestrzeni całego pomieszkania, wysła się czasem w skutek uchwał z dnia 16. Marca, 31. Sierpnia i 23. Listopada 1864. chorych, których pielęgnowanie nader trudnem było w zakładzie, a których dyrekcya szpitalna jako chorych nie do wyleczenia przyjąć nie chciała, — do osób prywatnych za miernem i naprzód umówionem wynagrodzeniem. Przyjmowanie rekonwalescentów nie należących do zakładu na czas niejaki dla wzmocnienia sił ich fizycznych, jest §. 2. statutu przepisane. Tacy rekonwalescenci w skutek uchwały z dnia 14. Grudnia

1864. mają być zaraz po zupełném wyzdrowieniu magistratowi do uwolnienia przedstawieni; aby zaś rekonwalescenci do zakładu należący ze szpitala bezprawnie na żebractwo i złe życie wypuszczonymi nie byli, podano w skutek uchwały z dnia 13. Listopada 1861. przedstawienie pod dniem 16. Listopada 1861. do liczby 119, wykazujące potrzebę zwracania ich bezpośredniego do zakładu bez zatrzymania ich w magistracie.

W dalszém staraniu pod względem sanitarnym używano odwiedzanie chorych przez lekarzy. Najpierw więc magistrat miasta Krakowa zarządził pod dniem 10. Sierpnia 1862. do liczb. 11262., aby lekarze miejscy Kowalski i dr. Voigt, tudzież fizyk miejski dr. Mohr udzielali na każde wezwanie pomocy lekarskiej. Z tych dr. Voigt, ile mu czas pozwalał, gorliwie chorych odwiedzał. Gdy jednak ci panowie w pełnieniu tego obowiązku często przez urzędowe komisye lub inne zatrudnienia przeszkodzeni byli, uproszono członka Rady ogólnej dr. Jaszczurowskiego, któren z wszelką gotowością podjął się tego zatrudnienia i chorych ubogich albo w zakładzie bezpłatnie odwiedza, lub téż im w domu swoim ordynuje; równie i dr. Riedmüller do składu lekarzy zakład odwiedzających należy. Pomimo tego jednak niepodobieństwem było mieć lekarzy w razie gwałtownej choroby nie będących na to przygotowanymi na każde zawołanie, przeto postanowiono dnia 25. Stycznia 1865. zaprosić jeszcze doktorów Krydę i Ściborowskiego i wszystkich tych panów lekarzy zaprosić, aby w myśl §. 29. statutu Komitet sanitarny utworzyć i porządek zwiedzania nieustannego zakładu między sobą obmyśleć chcieli, co więc w tym czasie nastąpić ma.

Dla oszczędzania kosztów w leczeniu ubogich chorych, niepotrzebujących być natychmiast odsyłanymi do

szpitala, uproszono na kaźden rok jednego z aptekarzy tutejszych, aby idąc w pomoc zakładowi, lekarstwa mniej kosztowne na choroby krótko trwające bezpłatnie dostarczali. Pierwszym więc był pan Ernest Stockmar, któren się do tego chętnie przychylił w wartości leków kwotę 100 złp., czyli 25 złr. w. a. nieprzewyższającą przez cały rok 1862. Za jego przykładem poszli: pan Adolf Siedlecki na rok 1863. Pan Fortunat Gralewski na rok 1864. a pan Marcelli Heggenberger na rok 1865., przez któreto szlachetne czyny szanownych aptekarzy obeszło się dotąd bez przepisanego §. 29. statutu, o dostarczenie lekarstw układu.

Co się zaś tyczy ubogich, którzy chorobom ulegli, spisy rzeczy własnością ich będących, jeżeli jakie w zakładzie pozostały, według uchwały z dnia 13. Listopada i 4. Grudnia 1861. natychmiast magistratowi do dalszego urzędowego postępowania przesłają się. Pogrzeby tych ubogich w zakładzie lub u prywatnych osób zmarłych odbywają się kosztem zakładu, względem zaś pogrzebów zmarłych w szpitalach, postanowiono uchwałą z dnia 14. Grudnia 1864. do zwyczaju w szpitalach zaprowadzonego zastosować się.

13.

Oszczędności

Uzyskana w dostarczaniu lekarstw przez tutejszych aptekarzy oszczędność powiększyła tak starania komitetu o zaprowadzenie podobnej oszczędności w innych przedmiotach, jak niemniej chęć dobroczyńców zakładu do przyjsia mu w pomoc według możności kaźdego. Księga darów przepisana §. 7. statutu okazuje, iż zakład wiele przedmiotów koniecznie potrzebnych bezpłatnie otrzymał;

dary te w skutek uchwały z dnia 10. Lipca 1861. i 5. Listopada 1862. od czasu do czasu w inseratach gazety „Czas“ ogłaszanemi bywają. Nadto właściciel drukarni pan Budweiser wszystkie druki dla zakładu bezpłatnie i tylko za zwrotem kosztów papieru wykonuje. Pan Fryderyk Friedlein wszystkich materyałów do pisania bezpłatnie dostarcza a przeto remuneracya dozorczy zakładu na te materyały, uchwałą z dnia 15. Stycznia 1862. r. po 30 złr. rocznie wyznaczona, znieśiona została. Pan Gronemajer wyrobami szklarskiemi zakład opatruje i okna bezpłatnie naprawia Pan Lebenheim dwie latarnie przy zakładzie bezpłatnie oświetla. Nakoniec przez zawarty na wniosek pana Sanderskiego układ z dyrekcją młyna parowego w Tenczynku względem dostarczania chleba z Krzeszowic do Krakowa za zmniejszoną cenę po 3 kr. za funt, zyskał zakład w tym najważniejszym wydatku żywności przeszło 600 złr. rocznie, którego zysk jeszcze powiększonym został przez to, iż pan Loebenstein akcyzę w Krakowie dzierżawioną od przywozu tego chleba zakładowi darował, która opłata wynosiłaby przeszło 100 złr. rocznie. Równie tu nadmienić należy, iż zakład nasz winien tak wielką oszczędność głównie wspaniałomyślnym zamiarom hrabi Adama Potockiego, którego dyrekcji fabryk tenczyńskich polecił dostarczać pieczywa wszystkim zakładom i przedsiębiorstwom użytecznym po najniższych cenach, bez żadnego zysku.

14.

Druga odezwa.

Dnia 21 Grudnia 1861 wydaną została druga odezwa do mieszkańców miasta Krakowa, w której obok

zawiadomienia o czynnościach zakładu proszono ich o wsparcie tak w pieniądzech jako też w bieliźnie lub odzieży.

15.

Inwentarze.

Z końcem roku 1861 ułożono pierwszy inwentarz Domu przytułku i pracy, który na posiedzeniu z dnia 8. Stycznia 1861. przyjętym został. W roku 1863. ułożono drugi inwentarz Domu przytułku i pracy za rok 1862; a ponieważ z końcem roku 1863. niewielkie w nim zaszły zmiany, przeto postanowiono trzeci inwentarz z końcem roku 1864. ułożyć, którego się teraz Szanownemu Zgromadzeniu pełnemu do przejrzenia i sprawdzenia przedkłada.

16.

Upoważnienie rządowe do działania Towarzystwa.

Na posiedzeniu z dnia 8. Stycznia 1862. odczytano Reskrypt Wysokiego c. k. Namiestnictwa Lwowskiego z dnia 13. Grudnia 1861. do liczby 52783, którego oprócz polecenia zmian w Statucie wyżej wspomnianym, zawierał w sobie upoważnienie Towarzystwa Domu przytułku i pracy do ustalenia i rozszerzenia działania swego w duchu przedłożonego statutu.

17.

Instrukcye ks. Jabłonowskiego.

Wskutek więc tego upoważnienia Komitet Towarzystwa przybrał atrybucyę przepisanej Statutem Rady

ogólnej, a Prezydujący książe Stanisław Jabłonowski zaraz potém wydał Instrukcyą dla wizytatorów z dnia 15 Stycznia 1862. dalej pod dniem 3 Lutego 1862. Regulamin dla osób przyjmujących do służby ubogich zakładowych, pod dniem 5 Lutego 1862. Instrukcyą dla dozorczy, później inspektora Domu przytułku i pracy, tegoż dnia i roku Regulamin porządku dziennego tego zakładu, a pod dniem 12. Lutego 1862. przepis dla dziesiętników i dziesiętniczek sal zakładowych, które to przepisy na posiedzeniach Rady ogólnej z dnia 15 i 29 Stycznia, tudzież 3 Lutego 1862. przyjętemi zostały wraz z porządkiem odbierania zaręczenia od dziesiętników i dziesiętniczek co do wykonywania włożonych na nich obowiązków, które dnia 26 Lutego 1862. przyjęto i wydano.

18.

Kwesta.

W tym czasie książe Jabłonowski zaproponował kwestę na korzyść zakładu, która w skutek uchwały z dnia 19 Lutego 1862. publicznie ogłoszona, za szczególniejszém staraniem księżny Maryi z hrabiów Wielopolskich Jabłonowskiej i uproszonych do tego dam okazała się tyle korzystną, iż zakładowi 1941 Złr. 22 kr. przyniosła. Ogłoszono więc ten czyn szlachetny w gazecie „Czas“ i złożono tak księżnie Jabłonowskiej jako i należącym do tego damom publiczne podziękowanie za ich poświęcenie się dla cierpiącej ludzkości.

19.

Przedstawienie do Rządu względem żebraków.

Uchwałą z dnia 2 Kwietnia 1862. postanowiono uczynić przedstawienie do Wysokiego Rządu krajowego

względem zapobieżenia żebractwu obcych włóczęgów przez Władze właściwe. Przedstawienie te wypracowane i poparte istniejącymi przepisami przez pełniącego na ów czas obowiązki Vice-Prezesa Karola Zbyszewskiego i podane Wysokiemu Prezydium Komisji Namiestniczej dnia 9 Kwietnia 1862. do L. 280, miało na celu ułatwienie środków do tego prowadzących tak co do ubogich miejscowych jako téż, i to szczególnie dla tego co do obcych żebraków, ponieważ w miarę jak się liczba miejscowych ubogich w Domu przytułku i pracy umieszczonych zmniejsza, obce żebraki ich miejsce zajmują i mieszkańców miasta Krakowa w tém mniemaniu utrzymują, iż zakład nasz co do miejscowych ubogich jest bezskutecznym, bo się zawsze żebracy po Krakowie włóczą. Udawano się pod dniem 28 Lipca i 5 Września 1864. do L. 483 i 564 do Prezydium Magistratu tutejszego o przyspieszenie zarządzenia przedstawionych środków, lecz dotąd bezskutecznie, z przyczyn od zakładu niezawisłych.

20.

Nauki religijno-moralne w zakładzie.

Co się tyczy miejscowych ubogich w Domu przytułku i pracy umieszczonych, polepszeniem ich losu nie tylko pod względem fizycznym, lecz szczególnie pod względem moralnym zajęto się od samego założenia zakładu. W pierwszych więc miesiącach i przeszło lat trzy ksiądz kanonik Wilczek i ksiądz dziekan Serwatowski pierwszy co Niedziela a drugi co Piątek z wielką gorliwością udzielali nauk religijnych, dopokąd inni duchownymi zatrudnieniami zajętymi nie zostali. Potém postarano się o innych duchownych z grona Ojców Karmelitów, lecz gdy zakonnik dawał nauki religijnej

zatrudniony w Kraków opuścił, natenczas Prezydujący Zbyszewski udał się wskutek uchwały Rady ogólnej z dnia 12. Października 1864. do wikarego Apostolskiego Najprzewielebniejszego księdza Gałęckiego biskupa Amatejskiego z prośbą o pozwolenie OO. Reformatom i innym zakonnikom nauczania ubogich zakładowych, do której tenże ksiądz biskup chętnie się przychylił, i dla użytku ubogich trzydzieści ksiązek do modlenia się darował. Od tego czasu wykład nauki religijnej regularnie co Niedziela odbywa się. Postanowiono na posiedzeniu z dnia 26. Października 1864. księżom tą nauką zajętem wyznaczać od czasu do czasu remuneracyą odpowiednią i trudom duchownych i zamożności kasy zakładowej, lecz przez to niezdolano do tego doprowadzić, aby w myśl §. 28. Statutu ci duchowni po kilka razy w tygodniu, tudzież co Niedziela i Święto naukę wiary wykładali, i dla tego gdy wszyscy dotąd uproszeni duchowni wymawiają się obowiązkami powołania swego, do których przyjętymi zostali, zachodzi nieodzowna potrzeba utrzymywania własnego płatnego kapelana, któryby się wyłączenie i bezustannie ubogimi Domu przytułku i pracy opiekował.

21.

Urządzenie registratury, uporządkowanie aktów i mianowanie Sekretarza.

W miesiącu Kwietniu 1862. wyjechał ksiązę Stanisław Jabłonowski z Krakowa do swoich dóbr, a na Prezydującego w radzie ogólnej obrany został tymczasowo Vice-Prezes Karol Zbyszewski. Pierwszém zatrudnieniem jego było wprowadzić porządek wewnętrzny w aktach i registraturze. W miarę jak sprawy zakładu coraz bardziej

się zwiększały, i skuteczniejszej pomocy tak w utrzymaniu ksiąg zakładu, jako też i w załatwianiu spraw w drodze korespondencji wymagały — postanowiono uchwałą z dnia 30. Kwietnia 1862. — na miejsce pisarza do odpisywania tych korespondencji przyjętego, zamianować Sekretarzem p. Rudolfa Nowaka urzędnika magistratualnego z miesięczną remuneracją 10 złr. w. a. Gdy się jednak okazało, iż ten urzędnik za nadto był zatrudnionym sprawami Magistratu, aby mógł podolać zatrudnieniom w zakładzie według §. 25 statutu, przeto w skutek uchwały z dnia 24. Września 1862. rozpisano konkurs na tę posadę. Tymczasem zastępował urząd ten pan Tomasz Czech bezpłatnie, aż do zamianowania pana Józefa Rychlickiego terazniejszego prowizorycznego Sekretarza, które dnia 22. Października 1862. nastąpiło. Na posiedzeniu z dnia 24. Września 1862. przedstawił Prezydujący Zbyszewski wypracowaną przez siebie instrukcję dla Sekretarza zakładu, którą w zupełności przyjęto. Według téj instrukcyi sprawował Sekretarz swój urząd, aż do 1. Listopada 1864., od którego czasu z powodu, iż na posiedzeniu z dnia 12. Października 1864. postanowiono płacę Sekretarza na 30 złr. w. a. miesięcznie podwyższyć a za to przy wzroście spraw zakładu zatrudnienie Sekretarza odpowiednio powiększyć, nowa przez Prezydującego wypracowana, a na posiedzeniu z dnia 9. Listopada 1864. przyjęta instrukcja stała się teraz obowiązującą.

22.

Raport dzienny o stanie ubogich.

Powiększająca się liczba ubogich w zakładzie, a z nią wzrastająca potrzeba wiedzenia codziennego stanu tak ich liczby i ich zatrudnienia w zakładzie, jako i po za

obrebem jego, spowodowała Prezydującego Zbyszewskiego do ułożenia i przedstawienia Radzie ogólnej raportu codziennego o stanie osób w domu przytułku i pracy znajdujących się. Raport ten zawierający w sobie spis wszystkich ubogich po imieniu i nazwisku, tudzież wykaz wiele ich było każdego dnia każdego miesiąca w ogólności, i jak szczegółowo zatrudnionymi lub też do służby, lub do rzemieślników na próbę wysłanymi byli, któren z nich zbiegł, umarł, którego zaś do Magistratu na ukaranie albo do szpitala odesłano lub też uwolniono, został na posiedzeniu Rady ogólnej rozbierany, uchwałą z dnia 16. Lipca 1862. przyjęty i od 1. Sierpnia 1862. zaprowadzony; w celu zaś odpowiedniego prowadzenia tego raportu Prezydujący wydał instrukcyę dla Inspektora zakładu, która przez Radę ogólną dnia 13. Sierpnia 1862. przyjętą, Inspektorowi zakładu natychmiast wydaną i Wizytatorom jako też i Szanownym Członkom Wydziałów do wiadomości i każdo-razowego przejrzenia lub sprawdzania tego raportu udzieloną została.

Raport ten na cały rok zszyty i złożony, tworzy pogląd ogólny na wszystkie zmiany jakie w ciągu całego roku z ubogimi zakładu zaszły, stanowi niejako dokument objaśniający całoroczny ich pobyt i zachowanie się ich w zakładzie, i ułatwia przepisany §. 36 statutu wykaz liczby ubogich i żebraków w ciągu roku do zakładu przyjętych. Jakoż za pomocą tego raportu łatwo zdołano umieścić w sprawozdaniach z lat ubiegłych jako i w teraźniejszym następujący:

Stan ubogich w domu przytułku i pracy.

W ciągu lat 1862, 1863, 1864, przebywało w zakładzie ubogich
Z tych umarło
Uwolniono z zakładu w skutek pozostania w służbie .
Odesłano do domu robotczego w Lwowie na służbę i do rzemieślników . .
Zbiegło ze służby z roboty lub z zakładu
Chorych zostało w Szpitalu
Zostało u rzemieślników lub w służbie

z roku 1861. na 1862.			w roku 1863.			w roku 1864.		
Mężczyzn	Kobiet	Razem	Mężczyzn	Kobiet	Razem	Mężczyzn	Kobiet	Razem
68	86	154	117	134	251	125	140	265
3	8	11	5	4	9	7	9	16
14	17	31	38	46	84	14	29	43
6	6	12	25	70	95	27	51	78
11	5	16	18	20	38	17	10	27
3	3	6	1	5	6	3	7	10
3	—	3	1	7	8	5	1	6

23.

Wychowanie dzieci.

Wychowanie dzieci tymczasowo do domu przytułku i pracy przesyłanych zajmuje ciągle tak wydział gospodarczy, mający nadzór nad wszystkimi ubogimi, jako też i Radę ogólną. Aby te dzieci ile można zatrudnić i uczyć, a przez to oddalać od społeczeństwa z osobami złego wychowania, złego życia a zatém i od zgorszenia, postanowiono chłopców oddawać do Józefitów, a dziewczęta do ochronek lub klasztorów trudniących się ich wychowaniem. Jakoż za staraniem Rady Bernowskiego umieszczono przy końcu roku 1862 trzech chłopców u

Józefitów. Od miesiąca Grudnia 1863. posyłano w skutek uchwał Rady ogólnej z dnia 30. Września, 11. i 25. Listopada 1863 za pośrednictwem Członka Rady ogólnej Księdza Fabijana Webelona OO. Domikanów, pięć dziewcząt do Felicyanek. W roku 1864 w skutek uchwał Rady ogólnej z dnia 3 Sierpnia i 28. Września uzyskano metryki siedmiorga dzieci przeznaczonych do zakładów naukowych, które za pośrednictwem Członka Rady ogólnej Kamińskiego, ubrane w odzież zimową do ochronki I. i II. posyłają się i tam dzień cały przebywają. Starszą młodzież starano się w skutek uchwały z dnia 30. Grudnia 1861 oddawać do terminu i rękodzielników, u których jeżeli się dobrze sprawują, dalej pozostają, i z zakładu jako poprawieni i stałe utrzymanie mający, uwolnionemi bywają.

Ile ubogich w skutek pozostania ich w służbie, z zakładu uwolniono, opisany pod liczbą 22 stan ubogich wykazał, i tym sposobem cel moralny domu przytułku i pracy, oddając podupadłych ubogich, powracających do pocziwej pracy społeczeństwu, stopniowo będzie mógł być osiągnięty.

24.

Zbiegostwo ubogich.

Pomimo wszelkich usiłowań tak Rady ogólnej jako i Wydziałów domu przytułku i pracy, aby pobyt ubogich w tym zakładzie umieszczonych uczynić znośnym, dogodnym i użytecznym, zdarzają się wypadki, iż przesłani z Magistratu ludzie złego życia i złej woli, starają się ztąd wszelkiemi sposobami wydobyć, aby swoim nałogom bez przeszkody oddać się mogli. Ztąd pochodzą dość częste zbiegostwa: 1. przez nadużycie urlopów, 2. przez

ucieczkę z zakładu, 3. z roboty poza obrębem zakładu, a nawet 4. i z Kościoła, do którego ubodzy co Niedziela i Święto wysyłanymi bywają.

W celu zapobieżenia temu złemu postanowiono co do wypadku pierwszego wszelką w wydawaniu urlopów zachować ostrożność, albowiem w myśl §. 34 statutu nie tylko uchwałą z dnia 2. Kwietnia 1862 ograniczono przełożonego wydziału gospodarczego w wydawaniu urlopów, choćby na krótki czas, tylko co do osób o zbiegostwo i złe sprawowanie się nieposzlakowanych, lecz oraz postanowiono, aby Wydział gospodarczy w każdym razie żądanego urlopu przekonał się z księgi zachowania się ubogich, o ile im urlop przez Wydział sam, lub ubogim którzy już pierwój zbiegali, przez Radę ogólną wydanym być może. Na wniosek Prezydującego przedstawiającego listę ubogich, którzy przez pijaństwo i zbiegostwo rzeczy zakładowe utracili i przez to żadnych urlopów do miasta otrzymać, ani na robotę poza obrębem zakładu wysyłanymi być nie powinni, postanowiono uchwałą z dnia 29. Kwietnia i 13. Maja 1863, listę konduity ubogich na ścianie w kancelaryi umieścić, i do niej kwalifikujących się wpisywać, książkę czarną sporządzić i do niej tych, którzy po trzykroć magistratualnie karani byli, zapisywać, to zapisanie na karcie ich w księdze właściwej zamieścić i posyłać ich za karę do czyszczenia ulic pod okiem straży ogniowej; wymazanie zaś z księgi czarnej równie jak i zapisywanie do niej tylko przez Prezydującego po uchwale Rady ogólnej skutecznie. Dalszą uchwałą z dnia 11. Listopada 1863. polecono Inspektorowi zakładu, aby sam nigdy choćby na najkrótszy czas ubogim z zakładu wychodzić nie pozwalał, wyjąwszy tych, którzy urzędników zakładu zastępują.

Urlopy za granicę Państwa Austriackiego uchwałą

z dnia 6. Lipca 1864 bezwzględnie zakazane zostały, jeżeli proszący legalnym paszportem rządowym upoważnienia swego do wyjazdu za granicę nie udowodni.

Co do wypadku ucieczki z zakładu polecono w skutek uchwały z dnia 17. Czerwca 1863. Inspektorowi zakładu, aby ile możności najściślejszy nadzór nad wychodzącymi do roboty zachował, zbiegłych zaś i po mieście błąkających się przez ludzi zakładowych na zaufanie zasługujących do zakładu odprowadzać kazał. Gdyby tacy się nie znajdowali, polecane ma Inspektor przedłożenie Prezydującemu raportu na piśmie, które Magistrowi do wysłania zbiegłego i rzeczy przez niego zatraconych odstąpiony bywa. To samo postępowanie zachowuje się co do uciekających z roboty, gdyż początkowe polecenia, aby zamawiający robotników sami po nich przysyłali i nazad odprowadzali, stały się niewykonalnymi, inne zaś środki ku zapobieżeniu zbiegostwu do zupełnego uregulowania domu przytułku i pracy odłożyć musiano, i tylko co do zbiegostwa ubogich z kościoła uproszono Magistrat o przysyłanie dwóch pachołków straży ogniowej do pilnowania ich przy wychodzie z zakładu, tudzież przy powrocie z kościoła do zakładu. Równie jeszcze uchwałą z d. 25. Września 1861. polecono Inspektorowi, aby dla zapobieżenia ucieczkom z zakładu w ogólności, wieczorem furtkę zakładową wcześniej i ściśle zamykał; następnie ościerniono część parkanu na miejscu, w którym przez tenże do ościennego ogrodu przesadzali, a Członek Rady ogólnej Lipiński własnym kosztem postawił drugie sztachety, ogradzające dziedziniec zakładu przed mieszkaniem Inspektora, aby utrudnić wychód ubogich z zakładu pod pozorem chodzenia do studni po wodę, i aby Inspektor w tym ogrodzeniu snadniej mógł przedsięwziąć rewizję

ubogich powracających do zakładu, o donoszenie trunków podejrzaných.

W celu zapobieżenia zbiegostwu ubogich zakładowych w ogólności, postanowiono na wniosek Członka Rady Sanderskiego uchwałą z dnia 20. Listopada 1861. oznaczyć zwierzchnie szaty ubogich głoskami niebieskiego koloru D./p. p. jako do Domu przytułku i pracy należących; a w końcu na wniosek vice-prezesa Lipińskiego, postanowiono uchwałą z dnia 25. Stycznia r. b. zaprowadzić drukowane kartki, któremi każdy ubogi wychodzący do miasta wykazać się ma, jako za wiadomością inspektora z zakładu wyszedł, ponieważ i ze znakami na sukniach ubodzy zakładowi wychodzili samowolnie, a zapytani o przyczynę chodzenia po mieście odpowiadali, iż są w mieście do roboty zamówieni.

Nakoniec gdy zbiegostwo z zakładu i tę miało pojętę, iż zbiegi udając się na Kazimierz, suknie zakładowe żydom za trunki zastawiali lub sprzedawali, przeto na przedstawienie Rady ogólnej z dnia 12. Listopada 1862. do liczby 649 wydał magistrat miasta Krakowa pod dniem 21. Listopada 1862. do l. 19953. obwieszczenie, zakazujące publiczności a szczególnie starozakonnym tandeciarzom i szynkarzom nabywania odzieży lub obuwia zakładowego, inaczej nabywcy staną się winnymi wykroczenia §. 477. kodeksu karnego przewidzianego, i na mocy paragrafu tego do odpowiedzialności pociągani będą. Jakoż środek ten nie okazał się bezskutecznym, kiedy już kilka razy wartość tych rzeczy od wynalezionych i o to przekroczenie przekonanych nabywców wyegzekwowano.

25.

Karanie winnych.

W celu odpowiedniego ukarania ubogich zakładowych za zbiegostwo, utratę odzieży, obuwia, lub za popełnione w zakładzie excessa, przysłuża według §. 19. statutu władza dyscyplinarna prezydującemu w Radzie ogólnej, któren w skutek raportu inspektora zakładu mniejsze kary wymierza w zakładzie, za większe zaś wykroczenia przesła winnych do Magistratu. Pod tym względem postanowiono uchwałą z dnia 24. Września 1862. w przesłaniu winnego do Magistratu żądać zwrotu jego do zakładu, aby przez pomyłkę jako się zdarzało, na żebractwo wypuszczonym nie był, a w skutek uchwały z dnia 17. Grudnia 1862. żądać wyraźnie ukarania w drodze dyscyplinarnej, jeżeli nie zachodzi potrzeba ukarania winnego według kodeksu karnego.

26.

Uwolnienie dobrze się sprawujących ubogich.

Wzmiankowane w §. 34. statutu uwalnianie ubogich zakładu, dzieje się za pomocą karty uwolnienia magistratualnej, która w skutek uchwały Rady ogólnej z dnia 26. Lutego 1862. w aktach zakładu zachowuje się. W podaniu o uwolnienie ma być według żądania Magistratu z dnia 14. Lipca 1862. do l 10833. wyjaśnione sprawowanie się dobre przez czas pobytu w zakładzie, sposób zabezpieczający dalsze utrzymanie ubogiego i miejsce pobytu jego po uwolnieniu z zakładu, co w skutek uchwały z dnia 16 Lipca 1862. zawsze w przedstawieniach zakładu się podaje, a na wniosek pana Seidlera burmistrza miasta Krakowa, wydział go-

spodarczy w skutek uchwały z dnia 1. Czerwca 1864. zanim przedstawienie Rady ogólnej w tym przedmiocie uczyni, pierwój przekonać się ma nietylko o rzeczywistym pobycie w służbie zostających osób i ich dobrém sprawowaniu się, ale nadto w miarę zachodzącej potrzeby i o konduicie samych słuźbodawców dla osądzenia o ile ich świadectwa na wiarę zasługują. Nakoniec na wniosek prezydującego postanowiono uchwałą z dnia 23. Lipca 1862. osoby, na których zaręczenie ubodzy z zakładu uwolnionymi zostali, wtenczas do odpowiedzialności pociągnąć, jeżeli ci ubodzy za których przyzwoite utrzymanie też osoby ręczą, na żebractwie ujętemi zostały.

27.

Obowiązek krewnych i opiekunów do utrzymania ubogich do nich należących.

W wypadku osadzenia w zakładzie ubogich złego prowadzenia się na żądanie ich krewnych lub opiekunów, postanowiono wniosek pana Seidlera: iż rodzice, inni krewni i opiekunowie do utrzymania takich osób są obowiązani — uchwałą z dnia 17. Lutego 1864. jako uzasadniony przepisami prawnymi przyjąć i za obowiązujący uznać, a każde umieszczenie takich osób w zakładzie z zasiągniętą wiadomością o stanie zamożności krewnych i powinowatych, Magistratowi do dalszego zarządzenia przedstawić.

28.

Księga normaliów, inne księgi i rejestra.

Na posiedzeniu Rady ogólnej z dnia 16. Lipca 1862. przedstawiono w skutek uchwały z dnia 2. Kwietnia

1862. sporządzony na wniosek Członka Rady Sander-skiego, wyciąg z uchwał Rady ogólnej, stanowiący zbiór normalistów czyli przepisów względem zachowania się tak wydziałów jako i innych urzędników zakładu, lub samęj Rady ogólnej w sprawach zakładu dotyczących.

Księga normalistów prowadzi się dla użytku Rady ogólnej i znajduje się na stole kancelaryi zakładowej. O ile zaś uchwały obowiązujące dla osobnych wydziałów wydane zostały, te w skutek uchwały z dnia 18. Czerwca 1862. z téj księgi ogólnej w zapisy dla tych wydziałów sporządzone, przenoszą się.

Oprócz tych 4 zapisów i wzmiankowanych pod liczbą 8. 10. i 22. ksiąg, 5. darów, 6. zachowania się ubogich, tudzież 7. raportu codziennego o stanie i zatrudnieniu osób w zakładzie umieszczonych, zaprowadzone zostały w celu utrzymania porządku ogólnego w zakładzie, obok ksiąg do wydziałów należących i przy ich czynnościach wzmiankowanych, następujące księgi i rejestra:

8. Dziennik podawczy;
9. Księga protokółów posiedzeń Rady ogólnej;
10. Księga obejmująca wszystkie przedmioty dla zakładu sprawione tak w bieliźnie, odzieży jako i w sprzętach domowych, prowadzona przez inspektora zakładu;
11. Równie przez inspektora prowadzona a przez wydział gospodarczy sprawdzona księga odzieży i bielizny sprawianej, zużywanej lub zaginionej; te ostatnie dwie księgi stanowią podstawę każdorocznego inwentarza;
12. Wykaz czynności wydziałom przez Radę ogólną poleconych;

13. Wykaz komisij w szczególnych sprawach delegowanych;
14. Wykaz czynności przez Radę ogólną inspektorowi poleconych;
15. Indeks;
16. Filura doręczania odezów i zawiadomień;
17. Filura zawiadomienia o nastąpić mających posiedzeniach, do której w skutek uchwały z dnia 17. Grudnia 1862. obwieszczenia o przedmiotach nowych i ważnych narady, załączają się;
18. Lista imienna wszystkich Członków Towarzystwa w myśl §. 8. statutu prowadzona i corocznie uzupełniana;
19. Księga wizyt dla osób zakład zwiedzających i swoje uwagi w niej zapisujących;
20. Księga czarna zawierająca spis ubogich najgorzej się sprawujących; na koniec
21. Księga ułatwiająca porozumienie się wydziałów tak między sobą jako i z prezydującym w Radzie ogólnej.

29.

Pierwsze sprawozdanie.

Dnia 30. Sierpnia 1862. ogłoszono pierwsze sprawozdanie z dochodów i wydatków zakładu, za czas od miesiąca Lipca 1861., w którym zakład otworzonym został, po koniec Czerwca 1862. Drugie sprawozdanie obejmowało drugie półrocze 1862. Trzecie zaś i czwarte sprawozdanie wydano za cały rok 1863. i 1864. a treść tych sprawozdań zawartą jest w czynnościach tu wzmiankowanych Rady ogólnej, jako też i pojedynczych wydziałów, które następnie odczytanemi zostaną.

30.

Stróże zakładu.

Na wniosek Rady Magistratu Bernowskiego postanowiono uchwałą z dnia 19. Listopada 1862. urządzić stancję dla dwóch pachołków do pilnowania zakładu w nocy, z powodu powtarzających się kradzieży, które częścią wykonane, częścią też zawczasu odkryte zostały. Gdy zamiar ten dla szczupłości miejsca skutecznym być nie mógł, zaprowadzono tymczasową stróżę, poprzednią uchwałą z dnia 13. Sierpnia 1862. postanowioną, przez utrzymywanie dwóch psów, jednego od frontu domu zakładowego, a drugiego w tylnym ogrodzie, do którego złodzieje kilka razy się zakradali.

31.

Rewizya instrukcyi.

Z początkiem roku 1864. urządzono stanowczo wydział pracy i uzupełniono liczbę kollektorów, a gdy Towarzystwo Domu przytułku i pracy starało się obok załatwiania spraw bieżących ile możności zakład ten w pojedynczych wydziałach rozwijać, postanowiono na wniosek prezydującego uchwałą z dnia 14. Grudnia 1864. z końcem każdego roku czytanie i rewizyą wszystkich instrukcyj odbywać, ażeby w skutek nabytego w ciągu całego roku doświadczenia, lub też zmiany okoliczności, to co w tych instrukcyach niepotrzebném się stało, opuszczoném, lub też w sposób odpowiedni zaprowadzoném zostało to, co dotąd nie istniało, czyli też inaczej odbywać się winno.

32.

Zakaz donoszenia trunków do zakładu.

Gdy pomimo wszelkich środków ostrożności, ubodzy zakładowi powracający z roboty w mieście, zdołali często przekradać trunki do zakładu, z kąd kłótnie i inne nieprzyzwoitości powstawały, przeto prezydujący wydał zakaz donoszenia trunków do zakładu i polecił inspektorowi rewizję ścisłą powracających robotników w dziedzińcu sztachetami ogrodzonym.

33.

Zachowanie się ubogich względem dziesiętników i dziesiętniczek.

Przy tém upomnieni zostali ubodzy zakładowi, aby we wszystkich sprawach dotyczących się porządku, czystości tudzież zachowywania się przyzwoitego i moralnego, posłusznymi byli dziesiętnikom a kobiety dziesiętniczkom, pod zagrożeniem kary odpowiedniej; któreto rozporządzenie uchwałą Rady ogólnej z dnia 25. Stycznia r. b. zatwierdzone i tak u mężczyzn jako i u kobiet na drzwiach każdej sali przybitém zostało. Nakoniec:

34.

Ostateczne prace rady ogólnej.

Po zatwierdzeniu statutu organicznego ułożono program postępowania na Zgromadzeniu pełném, regulamin obrad tak Zgromadzenia pełnego jako i Rady ogólnej, niniejsze sprawozdanie i opartą na projekcie przez członka rady ogólnej Antoniego Kamińskiego wypracowanym, ustawę dla Komitetu Dam, która Szanownemu Zgromadzeniu pełnemu według §. 31. statutu do zatwierdzenia przedstawioną będzie.

35.

Czynności wydziału Gospodarczego.

Według ustępu 2. i 8. tego sprawozdania Wydział Gospodarczy trudnił się z początku wszystkimi sprawami zakładu, dopokąd przy dalszym rozwoju tej instytucji sprawy samego tego wydziału nie wzrosły do tego stopnia, iż załatwianie spraw innych wydziałów przez tenże wydział, stało się niepodobnem.

Same czynności wydziału tego §. 22. statutu objęte, dają mu aż nadto do czynienia, aby mógł innym zatrudnieniom podołać. Dla tego wydział ten odbywa swe posiedzenia dwa razy na tydzień.

W celu utrzymania porządku w tym wydziale, zaprowadzone zostały następujące książki i rejestra:

1. Księga obejmująca dochody zakładu, o ile te przez wydział gospodarczy przechodzą, tudzież wydatki z rachunków tego wydziału a mianowicie z kwitów rachunkowych wyciągnięte.
2. Księga protokółów posiedzeń tego wydziału.
3. Księga zawierająca wszystkie przedmioty dla zakładu sprawione tak w bieliznię, odzież jako i w sprzętach domowych.
4. Rejestr odzieży i bielizny sprawionej i zużywanej lub zaginionej.
5. Wykaz dostarczonego chleba.
6. Przychód i rozchód codzienny chleba.
7. Wykaz osób po $1\frac{1}{2}$ funta chleba dostających.
8. Wykaz dostarczonego mięsa.
9. Wykaz przychodu i rozchodu ziemniaków i kapusty.
10. Księga kontroli żywności.

Najważniejszym artykułem żywności jest rozdawanie chleba pomiędzy tylu ubogich, i ten też najwięcej kosz-

tuje. Uchwałą z dnia 7. Sierpnia 1861. postanowiono dawać ubogim na śniadanie pół funta, a przy obiedzie funt chleba wiedeńskiej wagi; lecz już dnia 6. Listopada tego roku uchwalono dawać krawcom męzkim, praczkom i za domem pracującym po $1\frac{1}{2}$ funta, innym zaś tylko po funcie chleba na dzień. — Uchwałą z dnia 13. Sierpnia 1862 Rada ogólna z powodu że zostający w zakładzie szewcy i krawcy przez cały rok bezprzestannie pracują, postanowiła udzielić im w Niedzielę i Święta po $1\frac{1}{2}$ funta chleba. Gdy jednak później krawcy często bez zatrudnienia zostawali lub za prace dla stron wykonane osobne wynagrodzenie odbierali, postanowiono uchwałą z dnia 8. Marca r. b. wtenczas tylko im po $1\frac{1}{2}$ funta chleba wydawać, jak dla zakładu naszego lub dla innych zakładów dobroczynnych bezpłatnie pracują. Dostarczanie chleba odbywało się za pomocą offert piekarzy miejskich, z którymi wchodzono w układy. Z początku płacono po $5\frac{1}{2}$ kr. za funt chleba, później uzyskano cenę po 5 kr. dalej po $4\frac{3}{4}$ kr. za którą pan Józef Bartel najdłużej i z wielkiem zadowoleniem zakładu chleb dobry dostarczał; lecz gdy od żadnego piekarza miejskiego niższej nad wzmiankowaną w ustępie 13. cenę chleba po 3 kr. za funt wiedeński ani uzyskać ani też żądać nie można było, układ w tym celu z fabryką młyna parowego w Tenczynku zawarty został, i trwa dotąd od 1. Lipca 1864.

Wydawanie innych artykułów żywności do kuchni w miarę liczby ubogich, było od początku przedmiotem troskliwych usiłowań zakładu, aby w tej mierze jak największą zaprowadzić oszczędność. Należy zawdzięczyć gorliwości Dam komitetowych wszystko, cokolwiek pod tym względem uzyskanem zostało. Pani Zebrowska trudniła się zakupywaniem żywności, a pani Ilming zaprowadziła z samego początku wymiar, według którego

każden artykuł żywności na pewną ilość osób wydaje. Komissya w celu bliższego rozpoznania tego wymiaru delegowana, uznała wymiar ten za sprawiedliwy a Rada ogólna postanowiła uchwałą z dnia 12. Marca 1862. przy tym wymiarze pozostać. Wniosek członka wydziału Sanderskiego względem wydawania żywności, odesłany do wydziału skarbowego pod względem wymiaru i kontroli żywności, doprowadził do uchwalonego pod dniem 21. Maja 1862. wydzielania jój w proporcji zmniejszonej dotąd zachowywanój, tylko postanowiono wydawanie kapusty po zakupieniu nowego zapasu według propozycji powyższego członka na wagę zaprowadzić. Z końcem każdego roku wydaje wydział skarbowy wykaz wszystkich wiktuałów zakupionych i w przeciągu roku spożytych, dla dochodzenia przyczyn różnicy jaka między ilością kupionych a wydanych wiktuałów zachodzi. W celu porządnego prowadzenia téj kontroli żywności, Rada ogólna uchwaliła pod dniem 11. Marca 1863. zarządzić z końcem każdego miesiąca przegląd wiktuałów przez wydział gospodarczy, któren remanenta znalezione wydziałowi Skarbowemu przekaże. Na wniosek Prezydującego przestano przedstawiać Radzie ogólnój z końcem każdego miesiąca wykaz codziennego wydawania wiktuałów w zakładzie, w celu obliczenia, ile żywienie każdój osoby w zakładzie, w ubiegłym miesiącu kosztowało, lecz oraz postanowiono uchwałą z dnia 16. Marca 1864. te miesięczne wykazy, w których kaźden dzień miesiąca z ilością osób i z wszystkiemi artykułami wydanój żywności są zapisane, oddawać wydziałowi skarbowemu do zaciągnięcia w księgach właściwych, aby z niego otrzymać ewidencję wydatków do rocznego sprawozdania potrzebną. Nakoniec nowa komisya była w roku 1864. delegowana do rozpoznania wymiaru wiktuałów przez inspektorową zakładu zakwestyonowanego,

w skutek której tylko zmiana w wydawaniu kaszy perłowej zaszła, lecz za to nowy wykaz wydawania żywności w ten sposób sporządzony został, iż ilość wiktuałów na każdą pojedynczą osobę w progresyi arytmetycznej do osób dziesięciu wyrachowano, aby przez mnożenie dziesiątków z dodaniem pojedynków wymiar ułatwić i do każdej ilości osób natychmiast zastosować. Nakoniec po zatwierdzeniu statutu postanowiono uchwałą z dnia 22. Lutego b. r. udać się do władzy właściwej z prośbą o bezpłatne wydawanie soli dla zakładu, a przedstawienie w tej mierze dnia 6. Marca r. b. pod L. 117 do prezydium Magistratu podane zostało.

Uchwałą z dnia 25. Lutego 1862. zakazano noszenia obiadów robotnikom zakładowym po za dom przytułku, wyjąwszy, gdyby kto własnych ludzi z naczyaniem po obiad przysyłał. Wszyscy ci robotnicy muszą obiad w zakładzie pożywać, aby go za trunki nie zamieniali.

Co do odzieży postanowiono dnia 21. Sierpnia 1861. wszystkie rzeczy zakładowe w jednym miejscu na pułkach w komorze urządzonych złożyć, rzeczy zaś ubogich po ich ubraniu w odzież zakładową osobno przechowywać. Według uchwał z dnia 21. i 28. Sierpnia 1861. oznaczono i ponumerowano bieliznę i odzież zakładową, aby zatraceniu ich zapobiedz, a sprzedane w mieście łatwiej wynaleść można, na wniosek zaś Członka Rady Sanderskiego postanowiono uchwałą z dnia 10. Września 1862. dla łatwiejszego poznania, którzy ubodzy najęci do roboty, w mieście zebraniiny się dopuszczają, — na sukniach ich wełnianych nad zwykłą ich oznaką D. p. p. wyszyć numer porządkowy, a na sukniach płóciennych i drelichowych liczby porządkowe atramentem do znaczenia wypisać. Z powodu przedstawienia wydziału gospodarczego, iż Dyrekcyja szpitala św. Łazarza odzież zakładową po

zmarłych w szpitalu zatrzymuje, postanowiono dnia 24. Września 1862., ludzi zakładowych do szpitala w ich własnych sukniach odsyłać. Pod dniem zaś 19. Listopada 1862. uchwalono zatrzymywać odzież własnością tych ubogich będącą, którzy zbiegłszy po nią się zgłaszają, lecz odzież zakładową podczas ucieczki zatracili. Zresztą w każdym razie utraconej lub zastawionej przez ubogich odzieży uprasza się Magistrat o jej wysledzenie, odebranie, i ukaranie winnych tak utraty jako i jej nabycia. Wrazie wyjścia ubogich za urlopem, mają według uchwały z dnia 16. Lipca 1862. ci, co na parę godzin wychodzą, używać odzieży zakładowej, zaś urlopowani na dłuższy czas swoich własnych sukien. Uchwała z dnia 11. Lutego 1863. aby materyały na odzież i obuwie dla zakładu drogą licytacji publicznej dostarczane były, stała się dotąd bezskuteczną.

Wszystkie przedmioty zakupna dla zakładu potrzebne wydział gospodarczy sprawia, a w kupnie wiktuałów szczególniejszej doznaje pomocy członka Rady ogólnej Zebrowskiego, który w tej mierze nie tylko wyřęcza żonę swoją wyżej wspomnianą Damę komitetową, lecz także ile możności stara się być zakładowi użytecznym. Każdego miesiąca składa rachunki z wydatków na potrzeby zakładu łożonych, od założenia aż do tego czasu, członek Rady ogólnej, zastępcą Przełożonego wydziału gospodarczego i terażniejszy Vice-Prezes Lipiński z wzorową pilnością i dokładnością. Rachunki te sprawdzone przez wydział skarbowy składają się w kasie zakładowej a z tych kwity przejrane w księgach właściwych zapisane, i do żadnego więcej użytku niepotrzebne, od czasu do czasu umarzają się, aby miejsca w aktach szczupłej kasy zakładowej nie zabierały.

Opał zakładu będąc jedną ze znaczniejszych rubryk

wydatku tém większą zwracał uwagę wydziału gospodarczego i Rady ogólnej na siebie, ile że wydawanie węgla kamiennego i drzewa, powierzone Inspektorowi zakładu, wymagało przekonania, czyli z tym przedmiotem wydatku zupełna zachowuje się oszczędność. Uproszono więc Magistrat tutejszy o zarządzenie wyrachowania technicznego ilości opału w zakładzie całym, w skutek czego okazało się iż według wyrachowania Pana Barańskiego budowniczego miejskiego do ogrzania domu, w którym ubodzy są umieszczeni, wraz z kancelaryą zakładową potrzeba węgla sąg $7\frac{1}{2}$, a najwięcej w ostrzej zimie 9, drzewa zaś $6\frac{1}{2}$. Do oznaczenia ilości węgla i drzewa pod kocioł parowy do kuchni i pralni, polecono Sekretarzowi zakładu aby przez cały tydzień wydawał węgle i zapisywał każdego dnia ich wydatek. Ztąd się okazało, iż według wyrachowania na posiedzeniu z dnia 9. Grudnia 1863 uczynionego, zachodziłaby potrzeba wydatku rocznego 3 sąg do prania, a do gotowania w kotle parowym i do czyszczenia kotła około 8 sąg 18 centnarów, co by dało roczną ilość między 18 a 21 sągami węgla. Gdy ta jednak w roku 1863. tylko 16 sąg, roku zaś 1864. w którego ostatnich miesiącach Listopadzie i Grudniu zimno było bardzo dotkliwém, 22 sąg wynosiła, przeto z tym artykułem dotąd żadnego nadużycia nie spostrzeżono.

36.

Utworzenie i czynności wydziału skarbowego.

Komitet organizujący Dom przytułku i pracy postarał się najprzód o umieszczenie kasy zakładowej w kasie miejskiej, w której dotąd a to tém bardziej zostaje, ile że według §. 30. statutu, gmina miasta Krakowa przyjmuje na siebie odpowiedzialność za rzetelny zarząd pie-

niądzmi kasy zakładowej, jak długo kasa ta obok kasy miejskiej i przez urzędników miejskich prowadzoną będzie.

Wzmiankowane w ustępie 7 urządzenie ksiąg kasowych zakładu, spowodowało potrzebę nadania przepisu, według którego księgi te prowadzone być mają, tudzież ustawy przepisującej całe postępowanie Kasyera Domu przytułku i pracy. W skutek więc uchwały z dnia 25. Września 1861 wypracowana Instrukcja dla kasyera zakładu przez członka Rady ogólnej Zbyszewskiego, i rozbiierana przez ustanowioną do tego Komisją, uchwałą z dnia 30. Października przyjętą i natychmiast Kasyerowi wydaną została.

W ciągu tej pracy, wniósł członek Rady ogólnej Zbyszewski projekt utworzenia wydziału skarbowego do czuwania nad zachowaniem instrukcji kasowej i utrzymywania w porządku rachunków zakładowych, a po zatwierdzeniu tego wniosku na posiedzeniu Rady ogólnej z dnia 9. Października 1861., przeszedł z wydziału gospodarczego do wydziału skarbowego, którego jako przełożony wydziału do 29. Kwietnia 1863 r. sam prowadził i wedle potrzeb czynności skarbowych urządził. W skutek nabytego w tej pracy doświadczenia przedłożył Prezydujący później Zbyszewski na posiedzeniu z dnia 16. Lipca 1862. wypracowaną przez siebie instrukcję dla wydziału skarbowego, którą w całej swjej osnowie przyjęto i wydziałowi skarbowemu pod dniem 28. Kwietnia 1863 to jest wtenczas wydano, jak ten wydział całkiem uorganizowany, oddany został członkowi Rady ogólnej Marfiewiczowi którego dotąd prowadzeniem tego wydziału z całą gorliwością się zajmuje.

Instrukcja kasowa jest równie podstawą czynności wydziału skarbowego. Wydana stósownie do §. 30. statutu pod temi samemi zastrzeżeniami, jakie są postanowione dla kas publicznych, zawiera obok czynności

kasyera, obejmujących pobór dochodów, wypłatę wydatków asygnowanych, prowadzenie dziennika (Journalu) kasowego, kwitariusza, księgi głównej czyli likwidacyjnej, dziennika podawczego, zdawanie rachunków miesięcznych i rocznych tudzież wykazywanie stanu kasy i zaległości rozmaitych upłat, - także i dla wydziału skarbowego przepisy względem sprawdzania rachunków miesięcznych i rocznych kasowych, tudzież kontroli kasy do której ten wydział jest obowiązany.

Osobna instrukcja dla wydziału skarbowego zawiera w sobie dokładne wyjaśnienie, jakim sposobem wydział ten, tak powyższe przepisy instrukcyi kasowej, jako téż, i to szczególnie, §. 23 statutu organicznego wykonać ma. Jest ona niejako uzupełnieniem instrukcyi kasowej, o ile według téj, rachunkowość zakładu nie przez urzędników kasy, lecz tylko przez członków tego wydziału utrzymaną być winna, i dla tego zawiera w sobie przepisy sprawdzania miesięcznych dzienników kasowych, rachunków wydziału gospodarczego, inwentarzy, rachunków rocznych kasowych we wszystkich ich szczegółach, dalej w celu przedstawienia obrotu funduszków zakładowych, kontrolę żywności, odzieży, opału, światła i zakupna rekwizytów, kontrolę pracy, kontrolę kasy, wypracowanie etatu rocznego, na koniec sprawozdanie roczne z funduszków zakładu.

W celu dokładnego postępowania wydziału skarbowego według tych instrukcyi, Prezydujący Zbyszewski ułożył formy ksiąg do zapisywania dochodów i wydatków zakładu. Formy te zostały przyjęte na posiedzeniu z dnia 30. Września 1863., a księgi drukowane z rubrykami odpowiedniami każdemu przedmiotowi dochodu i wydatku, prowadzą się od 1. Stycznia 1864. i są następujące:

1. Księga zawierająca wszystkie dochody zakładu, ze sprawdzonych dzienników miesięcznych kasy zakładowej wypisane;

Księgi wydatków:

2. Na pensye i koszta kancelaryjne, tudzież na opał i oświetlenie.
3. Na rekwizyta, sprzęty domowe i ich reparacye.
4. Na odzież.
5. Na żywność.
6. Na koszta wydziału pracy.
7. Na wsparcie ubogich, lekarstwa i inne rozmaite wydatki.
8. Księga awansów wydziałowi gospodarczemu na potrzeby zakładu asygnowanych i przez tenże wydział wyrachowanych.

Według tych ksiąg ułatwiających ogólny pogląd na wydatki utrzymania zakładu, tudzież sprawozdanie rachunkowe z ubiegłych lat, okazał się następujący:

Stan funduszków domu przytułku i pracy.

	Od Lipca 1861 po koniec Czerwca 1862		za drugie półrocze 1862		w roku 1863		w roku 1864	
	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.
1. Dotacya gminy miasta Krakowa	2935	.	866	66	1380	.	1440	.
2. Składki peryodyczne	1593	.	419	35	1103	81½	1171	26½
3. Składki jednorazowe	743	19	327	2	757	66	320	49
4. Zarobek ubogich zakładu	556	21½	864	66½	1837	65½	1806	69
5. Kwoty przez władzę właściwą zakładowi przysądzone	856	19	515	10	2373	71	4296	87
6. Teatra, koncerta na korzyść zakładu urządzone	273	80	3	81	.	.	.	.
7. Kwesty na korzyść zakładu wykonane	1941	22	.	.	.	.	.	.
8. Dary pieniężne	15	.	.	.	.	.	.	.
9. Rozmaite inne dochody	2	.	67	47	34	86½	706	44
Razem	8915	61½	3064	7½	7487	73½	9741	76½
10. Do tego pozostałości kasowe z ubiegłych lat	.	.	1611	92	925	28½	659	76½
Summa	8915	61½	4675	99½	8413	2	10401	53

Z tych pieniędzy wydano.

	Od Lipca 1861 po koniec Czerwca 1862		za drugie półrocze 1862		w roku 1863		w roku 1854	
	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.	Złr.	kr.
1. Na pensye i kosztu kancelaryjne	310	50	185	—	380	75	360	27
2. „ najem mieszkania opał i światło . . .	994	40½	173	58	1249	75	1052	97
3. „ reparacyą sprzętów i mieszkania tudzież na rekwizyta	629	48½	293	49½	270	71	226	27
4. „ odzież obuwie pranie i pościel	2144	46	426	80	1362	71	1310	17
5. „ Żywność	3093	13½	2542	74½	4260	3½	4514	66½
6. „ kosztu wydziału prac — — — —	—	—	—	—	68	6	78	22
7. „ wsparcie ubogich	12	—	—	—	30	—	38	41
8. „ rozmaite inne nieprzewidziane wydatki	119	71	129	9	131	24	18	75
Razem	7303	69½	3750	71½	7753	25½	7599	72½
Po odtrąceniu tych sum od powyższych dochodów . .	8915	61½	4675	99½	8413	2	10401	53
Pozostały reszty kasowe .	1611	92	925	28½	659	71½	2801	80½

które w dziennikach kasy zakładowej wykazane, z dzienników każdego roku ubiegłego do dzienników każdego roku następującego przeniesione zostały.

Wykaz

ważniejszych wydatków na mieszkanie, opał, światło, odzież, żywność i kosztu wydziału pracy.

Tytuł I.	w roku 1863		w roku 1864	
	Złr.	kr.	Złr.	kr.
Pensye	330	—	342	50
Kosztu kancelaryjne i druki	50	75	36	52
	380	75	379	2

	w roku 1863		w roku 1864	
	Złr.	kr.	Złr.	kr.
Najem mieszkań zakładu	880	—	880	—
Opał węgla sągów 16 à 1864. 22. . . .	288	—	480	—
Drzewa sągów 6 à 1864. 9.	60	89	86	6
Światło oleju garncy 5 à 1864. 21. . . .	9	95	36	85
Świec łojowych fnt. 12 à 1864. 8. . . .	5	78	3	66
„ stearyn. fnt. 6 à 1864. 8.	4	5	5	28
Knoty do lamp i zapalki	1	8	1	12
	1249	75	1492	97
Tytuł IV.				
Odzież, obuwie, pranie i pościel:				
Plutna szarego łocki 1860 r. 1064. 603	243	79	98	36
„ białego „ 1056 „ 1478	231	35	320	93
Plucienka „ 572½ „ 537½	114	17	128	25
Drelichu „ 452½ „ 108	117	49	28	62
Sukna „ 238½ „ 129½	267	49	137	90½
Barchanu dla dzieci	19	—	21	90
Astrachan, haman, nankin, kamlot, wata	15	94	—	—
Rekwizyta krawieckie	38	37½	45	70½
Gotowe suknie i obuwie	21	25	75	4½
Materyały wyrobów szewskich skóry .	152	65	271	5
Rekwizyta szewskie	34	4	58	89½
Pranie, mydła fnt. 215. 1864. 238. ług,	76	9	81	46
krochmal	31	7½	42	5
Pościel, słoma, siano	1362	71	1310	17
Tytuł V.				
Żywność.				
Kaszy jęczmiennéj kor. 40 1864 k. 40½	190	50	200	18
„ perłowej kor. 16 gar. 8 „ „ 20	150	75	198	25
„ jaglanej „ „ 8	—	—	88	25
Grochu kor. 17 gar. 8 1864 k. 28½	86	50	170	49
Fasoli „ 22 „ 24 „ „ 31½	125	36	181	5
Ziemniaków „ 197 „ 24 „ „ 198½	325	12	245	40½
Kapusty kóp 102 beczek 2 „ „ 121	98	11½	216	29
Soli funtów 1135 . . . „ 1955	96	25	146	18
Mąki „ 1950 . . . „ „ 1940	116	3	98	69
Chleba „ 41738 . . . „ „ 47611	2117	84	1973	80½
Mięsa „ 2220 . . . „ „ 2480½	408	4	446	46
Słoniny „ 536 . . . „ „ 597½	208	94	186	29½
Masła „ 401½ . . . „ „ 403	176	69	154	72
Sadła „ 81½ . . . „ „ 108	25	64	32	40

	w roku 1863		w roku 1864	
	Złr.	kr.	Złr.	kr.
Włoszczyzna, pieprz, cebula. ocet . . .	43	45	49	—
Inne wydatki na żywność	90	81	118	27
Oleju na post 4½ garncy	—	—	8	93
	4260	3½	4514	66½
Tytuł VI.				
Koszta wydziału pracy.				
Wyroby słomiane	15	45	18	90
„ wiklane	4	93	6	64
„ krajczane	46	80	52	68
„ papierowe	—	88	—	—
	68	6	78	22

Do uzupełnienia tego poglądu dodać należy zestawienie ilości ludzi codziennie w zakładzie w przecięciu utrzymywanych, i kosztów na utrzymanie każdego z nich codziennie, z żywnością, odzieżą, mieszkaniem i innymi wydatkami łożonych. Liczby te otrzymane zostały przez zapisywanie każdego dnia, miesiąca i roku ilości osób w zakładzie przebywających. Suma roczna tych osób przedzielona przez 365 dni roku, okazuje ilość osób w przecięciu codziennie w zakładzie utrzymywanych, a sumą roczną tych osób przedzielona suma ogólna wydatków rocznych, daje nam w przecięciu kwotę ile utrzymanie każdego ubogiego codziennie kosztuje.

	Suma roczna osób w zakładzie utrzymywanych	Przedzielona przez dni	Ilość osób w przecięciu codziennie w zakładzie utrzymywanych	Suma roczna osób w zakładzie utrzymywanych	Przedzielona suma ogólna wydatków rocznych	Daje w przecięciu kwotę utrzymania ich codziennego
Od Lipca 1861 do końca						
Czerwca 1862.	21016	365	60½	21016	720002½	34½ kr.
W drugim półroczu 1862	15831	365	43	15831	375071	23½ kr.
W roku 1863.	35121	365	96	35121	775325	22½ kr.
W roku 1864.	39041	366	106½	39041	759972½	19½ kr.

Z tego zestawienia wynika, iż usiłowania rady ogólnej tudzież wydziałów zakładu względem zmniejszenia kosztów utrzymania ubogich nie były bezskutecznymi.

Do głównych zatrudnień wydziału skarbowego należy czuwanie nad wpływem wzmiankowanych w §. 10 statutu funduszków do kasy zakładu, a mianowicie nad składkami przez Kolektorów zbieranemi. Stósując się do §. 27. statutu zaprowadzono najprzód arkusze drukowane do zapisywania składek peryodycznych i jednorazowych, z których zapisów lista imienna ułożoną została; później podzielono miasto na dzielnice z których każda osobnemu kolektorowi powierzona została. Według tych dzielnic zaprowadzono od 1. Stycznia 1863. zbieranie składek; lecz gdy to zatrudnienie wielu kolektorom stało się uciążliwem, a składki coraz mniej do kasy wpływały, wyznaczono uchwałą z dnia 26. Października 1864. komisją w celu obmyślenia skutecznych środków do odpowiedniejszego ściągania zaległości, wynalezienia sposobów za pomocą których składki pomnożyłyby się dały, i ustanowienia przepisów postępowania ku zapobieżeniu zaległościom tych składek. Komisya ta złożona z Prezydującego, członków wydziału skarbowego Marfiewicza, Krywulta i Sanderskiego, tudzież z członków Rady ogólnej Pfeifra, Seiferta, Baumgardtena i z kolektorów Tomanka i Cymblera, zgodziła się na projekt członka wydziału skarbowego Sanderskiego względem zaprowadzenia książek na składki dobrowolne, które opatrzone odezwą do mieszkańców miasta Krakowa i rubrykami do zapisywania tych składek, wszystkim właścicielom domów doręczają się, a ci albo przyjmują na siebie ściąganie składek od swoich lokatorów i ułatwiają kolektorom to zatrudnienie, albo téż go nie przyjmą i pozostawią kolektorom samym zbieranie tych składek w ich domach. Przez to zaprowadzenie powyższych książek,

tymczasowa Rada ogólna spodziewając się osiągnąć większy porządek w zbieraniu składek peryodycznych stanowiących stały fundusz zakładu, zatwierdziła uchwałą z dnia 14. Grudnia 1864 r. ten projekt, a Prezydujący Zbyszewski książki te z odpowiednią odezwą zaprowadził i stósowną instrukcją tak dla kolektorów jako i dla wydziału skarbowego wydał, według której zbieranie składek powyższych w tym roku odbywać się będzie. Zaległości zaś składek peryodycznych ściągają się na wniosek Pana Seidlera Burmistrza miasta Krakowa w skutek uchwały z dnia 2. Października 1861 za pomocą kartek drukowanych zawiadamiających każdego płacącego o kwocie zaległej i doręczanych przez którego z ubogich zakładowych posiadających zaufanie Prezydującego w radzie ogólnej. Względem zaś kontrybuentów odmawiających płacenia zaległych składek upoważniono uchwałą z dnia 26. Października 1864. Prezydującego w Radzie ogólnej raz na zawsze, aby wątpliwych kontrybuentów do wyraźniejszego oświadczenia się wzywał, a stanowczo odmawiających, kasie zakładowej wprost od siebie do odpisu przekazywał.

Co się tyczy innych funduszków, te kasa zakładu w miesięcznych dziennikach przychodu wykazuje, które kasyer według uchwały z dnia 18. Września 1861. za ubiegły miesiąc w połowie to jest 15. dnia miesiąca następującego radzie ogólnej przedkłada. Kary pieniężne tak magistratualne i sądowe jako i policyjne, przyznane domowi przytułku i pracy rozporządzeniem Magistratu z dnia 11. Września 1861. do liczby 15535. nie wpływają wprost do kasy zakładowej, tylko do kasy miejskiej, a z tej za osobnym poleceniem Magistratu do kasy zakładowej się przenoszą jako fundusz ubogich.

W razie nagłych potrzeb zakładu Rada ogólna uchwałami z dnia 13. Sierpnia 1862. i 1. Kwietnia 1863.

upoważniła prezydującego na wniosek vice-prezesa Lipińskiego, do zaasygnowania wydziałowi gospodarczemu awansu 500 złr. i usprawiedliwienia téj asygnacyi na następującem posiedzeniu Rady ogólnej. Gdyby zaś pieniędzy w kasie zakładowej nie było, natenczas na wniosek pana Seidlera burmistrza miasta Krakowa i w skutek uchwały Rady ogólnej z dnia 17. Lutego 1864. dano polecenie kasyerowi zakładu, aby w każdym razie niedoboru albo zupełnego braku pieniędzy, dla uniknienia zwłoki w otrzymaniu awansu, przed asygnacją prezydującego udawał się do Prezydium magistratu o zarządzenie przelania kwoty najmniej 500 złr. wynoszącej z kasy miejskiej do kasy zakładu.

37.

Czynności wydziału pracy.

Ponieważ według §. 2. statutu odpowiednie zatrudnienie ubogich w zakładzie umieszczonych niemniej jest celem Towarzystwa naszego, jak danie im pożywienia, okrycia i udzielanie nauki religijno-moralnej; przeto wspomniony w ustępie 2. zarząd zakładu, a później wzmiankowany w ustępie 8. wydział gospodarczy zajął się natychmiast wyszukaniem pracy tak w zakładzie jako i poza obrębem jego, aby do niej wciągnąć ubogich, podnieść przeto ufność w siły ich własne, zapobiedz zwątpieniu, że już na nic w świecie nie są przydatni, wzbudzić nadzieję, że fizycznie wzmocnieni sami przez pracę będą mogli się utrzymać i w końcu tak pokrzepionych, z zakładu uwolnić, jak tylko dla siebie znajdą stałe utrzymanie.

Usiłowania te pomyślnym skutkiem uwieńczone zostały, kiedy według wykazu w ustępie 22. zamieszczono

niego od założenia zakładu do końca roku 1864. — mężczyzn 66 a kobiet 92 z zakładu na stałą służbę do rzemieślników lub innych słuźbodawców uwolniono.

Postarano się najprzód o wynajmowanie mężczyzn i kobiet do roboty w mieście, a uchwałą z dnia 24. Lipca 1861. ustanowiono cenę roboty dziennęj mężczyzn po 20 kr. a kobiet po 15 kr. w. a. Cena ta późnięj uchwałą z dnia 22. Stycznia 1862. za dzień pracy mężczyk po 25 kr. a za dzień pracy kobiet po 20 kr. w. a. podniesioną została i dotąd istnieje, obok ceny pracy z wozem zakładowym, uchwałą z dnia 21. Maja 1862. po 40 kr. dziennie, tudzież pracy dziennęj z piłką, siekierą lub innemi narzędziami zakładu, uchwałą z dnia 27. Stycznia 1864. na 27 kr. w. a. ustanowionęj i tylko w razach wynajmowania ubogich do pilnowania sadów postanowiono uchwałą z dnia 14. Września 1864. mniejszą cenę pracy tęg wyznaczyć, ponieważ ubodzy wtenczas nie mogąc się z sadów do zakładu oddalać, pożywienie od słuźbodawców dostają. Ustanowienie tęg zmniejszonęj ceny od czasu do czasu, pozostawiono wydziałowi gospodarczemu główny nadzór nad wszystkimi ubogimi zakładu mającemu.

Dla zatrudnienia ubogich w samym zakładzie różne wynajdowano roboty jako to: skubanie płatków z bielizny i odzieży, przedzenie tych skubanek i wyrabianie z nich pończoch ciepłych, darcie pierza, skubanie włóśienia i t. p. Prace te późnięj zwiększyły się w miarę wzrostu liczby ubogich i przynoszą zysk zakładowi, któren z zarobku ubogich do dochodów zakładu w ustępie 36. wykazanych należy. Nadto postanowiono uchwałą z dnia 12. Lutego 1862. zatrudnić chłopców w zakładzie rzemiosłem szewskiém a kierunek tą pracą oddano Członkowi Rady ogólnęj Janowi Kantemu Hanickiemu, za

którego staraniem warsztat szewski zaprowadzono i którym tym warsztatem aż do miesiąca Grudnia 1864. gorliwie zawiadywał. Teraz zaś nim trudni się Członek wydziału pracy Franciszek Moryc. Równie i krawców zatrudnia się w zakładzie pod przewodnictwem Członka wydziału pracy Wincentego Idzikowskiego, a ci wraz z szewcami wszystkie prace około odzieży i obuwia wykonują. Ztąd wynika ta korzyść dla zakładu, iż przez prace bezpłatne nie tylko w odzieży i w obuwiu, lecz i w innych przedmiotach wszystkie potrzeby zakładu się opędzają, któreby w innym razie Towarzystwo na znaczne koszta narażały i ztądto pochodzi, iż zważywszy tę ważną okoliczność na wniosek radcy Bernowskiego postanowiono uchwałą z dnia 20. Listopada 1861. przeprowadzić wszystkie prace bezpłatne przez rachunki, których rezultat w ubiegłych latach 1863. i 1864. z następującego wykazu wyczytuje się.

1863		1864		1865		1866		1867		1868		1869		1870		1871		1872		1873		1874		1875		1876		1877		1878		1879		1880		1881		1882		1883		1884		1885		1886		1887		1888		1889		1890		1891		1892		1893		1894		1895		1896		1897		1898		1899		1900		1901		1902		1903		1904		1905		1906		1907		1908		1909		1910		1911		1912		1913		1914		1915		1916		1917		1918		1919		1920		1921		1922		1923		1924		1925		1926		1927		1928		1929		1930		1931		1932		1933		1934		1935		1936		1937		1938		1939		1940		1941		1942		1943		1944		1945		1946		1947		1948		1949		1950		1951		1952		1953		1954		1955		1956		1957		1958		1959		1960		1961		1962		1963		1964		1965		1966		1967		1968		1969		1970		1971		1972		1973		1974		1975		1976		1977		1978		1979		1980		1981		1982		1983		1984		1985		1986		1987		1988		1989		1990		1991		1992		1993		1994		1995		1996		1997		1998		1999		2000		2001		2002		2003		2004		2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020		2021		2022		2023		2024		2025		2026		2027		2028		2029		2030		2031		2032		2033		2034		2035		2036		2037		2038		2039		2040		2041		2042		2043		2044		2045		2046		2047		2048		2049		2050		2051		2052		2053		2054		2055		2056		2057		2058		2059		2060		2061		2062		2063		2064		2065		2066		2067		2068		2069		2070		2071		2072		2073		2074		2075		2076		2077		2078		2079		2080		2081		2082		2083		2084		2085		2086		2087		2088		2089		2090		2091		2092		2093		2094		2095		2096		2097		2098		2099		2100		2101		2102		2103		2104		2105		2106		2107		2108		2109		2110		2111		2112		2113		2114		2115		2116		2117		2118		2119		2120		2121		2122		2123		2124		2125		2126		2127		2128		2129		2130		2131		2132		2133		2134		2135		2136		2137		2138		2139		2140		2141		2142		2143		2144		2145		2146		2147		2148		2149		2150		2151		2152		2153		2154		2155		2156		2157		2158		2159		2160		2161		2162		2163		2164		2165		2166		2167		2168		2169		2170		2171		2172		2173		2174		2175		2176		2177		2178		2179		2180		2181		2182		2183		2184		2185		2186		2187		2188		2189		2190		2191		2192		2193		2194		2195		2196		2197		2198		2199		2200		2201		2202		2203		2204		2205		2206		2207		2208		2209		2210		2211		2212		2213		2214		2215		2216		2217		2218		2219		2220		2221		2222		2223		2224		2225		2226		2227		2228		2229		2230		2231		2232		2233		2234		2235		2236		2237		2238		2239		2240		2241		2242		2243		2244		2245		2246		2247		2248		2249		2250		2251		2252		2253		2254		2255		2256		2257		2258		2259		2260		2261		2262		2263		2264		2265		2266		2267		2268		2269		2270		2271		2272		2273		2274		2275		2276		2277		2278		2279		2280		2281		2282		2283		2284		2285		2286		2287		2288		2289		2290		2291		2292		2293		2294		2295		2296		2297		2298		2299		2300		2301		2302		2303		2304		2305		2306		2307		2308		2309		2310		2311		2312		2313		2314		2315		2316		2317		2318		2319		2320		2321		2322		2323		2324		2325		2326		2327		2328		2329		2330		2331		2332		2333		2334		2335		2336		2337		2338		2339		2340		2341		2342		2343		2344		2345		2346		2347		2348		2349		2350		2351		2352		2353		2354		2355		2356		2357		2358		2359		2360		2361		2362		2363		2364		2365		2366		2367		2368		2369		2370		2371		2372		2373		2374		2375		2376		2377		2378		2379		2380		2381		2382		2383		2384		2385		2386		2387		2388		2389		2390		2391		2392		2393		2394		2395		2396		2397		2398		2399		2400		2401		2402		2403		2404		2405		2406		2407		2408		2409		2410		2411		2412		2413		2414		2415		2416		2417		2418		2419		2420		2421		2422		2423		2424		2425		2426		2427		2428		2429		2430		2431		2432		2433		2434		2435		2436		2437		2438		2439		2440		2441		2442		2443		2444		2445		2446		2447		2448		2449		2450		2451		2452		2453		2454		2455		2456		2457		2458		2459		2460		2461		2462		2463		2464		2465		2466		2467		2468		2469		2470		2471		2472		2473		2474		2475		2476		2477		2478		2479		2480		2481		2482		2483		2484		2485		2486		2487		2488		2489		2490		2491		2492		2493		2494		2495		2496		2497		2498		2499		2500		2501		2502		2503		2504		2505		2506		2507		2508		2509		2510		2511		2512		2513		2514		2515		2516		2517		2518		2519		2520		2521		2522		2523		2524		2525		2526		2527		2528		2529		2530		2531		2532		2533		2534		2535		2536		2537		2538		2539		2540		2541		2542		2543		2544		2545		2546		2547		2548		2549		2550		2551		2552		2553		2554		2555		2556		2557		2558		2559		2560		2561		2562		2563		2564		2565		2566		2567		2568		2569		2570		2571		2572		2573		2574		2575		2576		2577		2578		2579		2580		2581		2582		2583		2584		2585		2586		2587		2588		2589		2590		2591		2592		2593		2594		2595		2596		2597		2598		2599		2600		2601		2602		2603		2604		2605		2606		2607		2608		2609		2610		2611		2612		2613		2614		2615		2616		2617		2618		2619		2620		2621		2622		2623		2624		2625		2626		2627		2628		2629		2630		2631		2632		2633		2634		2635		2636		2637		2638		2639		2640		2641		2642		2643		2644		2645		2646		2647		2648		2649		2650		2651		2652		2653		2654		2655		2656		2657		2658		2659		2660		2661		2662		2663		2664		2665		2666		2667		2668		2669		2670		2671		2672		2673		2674		2675		2676		2677		2678		2679		2680		2681		2682		2683		2684		2685		2686		2687		2688		2689		2690		2691		2692		2693		2694		2695		2696		2697		2698		2699		2700		2701		2702		2703		2704		2705		2706		2707		2708		2709		2710		2711		2712		2713		2714		2715		2716		2717		2718		2719		2720		2721		2722		2723		2724		2725		2726		2727		2728		2729		2730		2731		2732		2733		2734		2735		2736		2737		2738		2739		2740		2741		2742		2743		2744		2745		2746		2747		2748		2749		2750		2751		2752		2753		2754		2755		2756		2757		2758		2759		2760		2761		2762		2763		2764		2765		2766		2767		2768		2769		2770		2771		2772		2773		2774		2775		2776		2777		2778		2779		2780		2781		2782		2783		2784		2785		2786		2787		2788		2789		2790		2791		2792		2793		2794		2795		2796		2797		2798		2799		2800		2801		2802		2803		2804		2805		2806		2807		2808		2809		2810		2811		2812		2813		2814		2815		2816		2817		2818		2819		2820		2821		2822		2823		2824		2825		2826		2827		2828		2829		2830		2831		2832		2833		2834		2835		2836		2837		2838		2839		2840		2841		2842		2843		2844		2845		2846		2847		2848		2849		2850		2851		2852		2853		2854		2855		2856		2857		2858		2859		2860		2861		2862		2863		2864		2865		2866		2867		2868		2869		2870		2871		2872		2873		2874		2875		2876		2877		2878		2879		2880		2881		2882		2883		2884		2885		2886		2887		2888		2889		2890		2891		2892		2893		289	
------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	------	--	-----	--

Wykaz

różnych robót w zakładzie bezpłatnie wykonanych i oszacowanie tej pracy.

	1 8 6 3						1 8 6 4					
	Dnie pracy		War- tość		Dnie pracy		Dnie pracy		Dnie pracy		War- tość	
	męż- kie	Złr. kr.	męż- kie	Złr. kr.	męż- kie	Złr. kr.	męż- kie	Złr. kr.	męż- kie	Złr. kr.	męż- kie	Złr. kr.
Do robienia słomianek	163	40 75	—	—	162	40 50	—	—	—	—	—	—
” krajozasków	—	—	136	—	—	—	—	—	—	—	—	—
” koszyków i ducek	163	40 75	—	—	368	92 —	—	—	—	—	—	—
” pończoch	—	—	134	—	204	51 —	—	—	147	29 40	—	—
” skarpetek	—	—	40	—	—	—	—	—	—	—	—	—
” butów	56	14 —	—	—	75	18 75	—	—	—	—	—	—
” kamaszów	146 ₁	36 62 ₁	—	—	556	139 —	—	—	—	—	—	—
” czapek	37	9 25	—	—	6	1 50	—	—	—	—	—	—
” płaszczów	159	39 75	—	—	154	38 50	—	—	—	—	—	—
” spodni sukiennych	122 ₁	30 62 ₁	—	—	46	11 50	—	—	19	3 80	—	—
” spodni letnich	83	20 75	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
” wtków	80	20 —	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
” Do reparacyi starego obuwia	413 ₁	103 37 ₁	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Do reparacyi starej odzieży	159	39 75	—	—	216	54 —	—	—	1	—	20	—
Do darcia piórza, skrubania włósa, ich gępiowania i pszczenia	1130	282 50	514	—	3904	976 —	7491	1498 20	232	46 40	—	—
Do przędzenia nici na dratwy i do szycia	—	—	168	—	—	—	—	—	—	—	—	—

1863					1884						
Dnie pracy	War- tość	Dnie pracy	War- tość	Dnie pracy	War- tość	Dnie pracy	War- tość	Dnie pracy	War- tość		
męż- kie	Zhr.	kr.	kobie- ce	Zhr.	kr.	męż- kie	Zhr.	kr.	kobie- ce	Zhr.	kr.
Roboty ciesielskie i murskie . . .	62	15	50	—	—	257	64	25	—	—	—
Do Magistratu potrzebowano . . .	502½	125	62½	171	34	1134	283	50	169	33	80
Do tego wartość pracy kobiet . . .	5622	1405	50	5674	1134	11489	2872	25	11581	2316	20
Suma łączna . . .	—	1134	80	—	—	—	2316	20	—	—	—
Za płatną pracę wniesiono do kasy .	5622	2540	30	5674	1134	11489	5188	45	11581	2316	20
Suma ogólna	—	1837	65½	—	—	—	1806	69½	—	—	—
pracy płatnej i wartości płacy bezpłatnej.	—	4377	95½	—	—	—	6995	14½	—	—	—

Wartość więc pracy w zakładzie wykonanej w sumie 2540 zhr. 30 kr. za rok 1863. i 5188 zhr. 45. kr. za rok 1864. słusznie uważaną jest za ważną oszczędność i tém bardziej winna być uwzględnioną, ile że jeszcze i pieniądze korzyść przynosi, gdyż darcie pierza i skubanie włosów tylko za zapłatę do zakładu się przyjmuje, z wyrobów słomianek, krajczaków, koszulków i ducek to się sprzedaje, czego się w zakładzie nie potrzebuje, a czasem i za roboty szewskie i krawieckie otrzymuje się zapłatę, jeżeli te w zakładzie zamówieniami zostały.

Z tych powodów uczynił członek wydziału gospodarczego i teraźniejszy vice-prezes Lipiński wniosek uchwałą z dnia 9. Października 1861. przyjęty, aby krawcom i szewcom tudzież innym ubogim pracą się odznaczającym dla zachęcenia ich wyznaczać odpowiednie wynagrodzenie przy opuszczaniu przez nich zakładu. W celu dania jakiegokolwiek zarobku krawcom zakładowym, uchwalono dnia 27. Stycznia 1864. przyjmować z tandety roboty i reparacye sukien za zapłatę, aby tylko inspektor a nie krawcy dla uniknienia nadużyć, z żydami w kancelaryi porozumiewał się. Uchwałą z dnia 17. Grudnia 1862. postanowiono dla wszystkich pilnie pracujących utworzyć fundusz rezerwowy i z tego przy wyjściu takich ubogich z zakładu, wsparcie im udzielać. Lecz fundusz ten dotąd z ważnych przyczyn nie mógł być utworzonym.

Gdy tak rozszerzone prace bez odpowiedniej kontroli zostawać nadal nie mogły, przeto na wniosek Członka Rady ogólnej i wydziału gospodarczego radcy magistratualnego Bernowskiego postanowiono uchwałą z dnia 27. Sierpnia 1862. oddzielić zawiadywanie pracą w zakładzie, od wydziału gospodarczego dotąd się nim zajmującego, a zaprowadzić osobny wydział pracy, jak instrukcyja dla niego zostanie wypracowaną. Uproszony do podjęcia téj pracy prezydujący Zbyszewski przedłożył tę instrukcyą na posiedzeniu z dnia 24. Września 1862., która rozbierana przez delegowaną do tego komisją na posiedzeniu z dnia 10. Października 1862. w zupełności przyjętą została.

Według téj instrukcyi ma wydział pracy stósownie do §. 24. statutu następujące księgi i rejestra prowadzić:

1. Spis ubogich zakładowych z zamieszczeniem ich

wieku, stanu zdrowia, usposobienia fizycznego i umysłowego, zdolności i wykształcenia, a w skutek tego z kwalifikacją do jakiej pracy zakładowej użytym być ma;

2. Spis niezdolnych do pracy;
 3. Spis chwilowe niezatrudnionych;
 4. Rejestr użytych ubogich do pracy płatnej po za obrębem zakładu, i osób ich zamawiających;
 5. Spis zwróconych z własnej winy robotników;
 6. Wykaz roboty płatnej w zakładzie;
 7. Spis ubogich do roboty płatnej w zakładzie użytych;
 8. Rachunki miesięczne zarobku ubogich do roboty płatnej użytych;
 9. Wykazy miesięczne pracy bezpłatnej;
 10. Rachunki miesięczne wyrobów tylko na sprzedaż przeznaczonych;
- Oprócz tego prowadzi wydział pracy.
11. Książkę przychodu i wyrobu skór;
 12. Dziennik szczegółowego zatrudnienia ubogich po za obrębem zakładu;
 13. Dziennik do zapisywania pieniędzy zarobionych przez ubogich;
 14. Kwity sznurowe czyli kwitaryusze wykazujące zapłatę za pracę przez ubogich zakładowych po za obrębem zakładu lub w samym zakładzie wykonane;
 15. Protokół posiedzeń wydziałowych.

Prowadzenie spisów pod liczbami 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8 tak dalece przez zaprowadzenie wzmiankowanego w ustępie 22 raportu dziennego tudzież kwitów sznurowych pod liczbą 14 przez Inspektora zakładu zostało ułatwioném, iż te spisy rzeczywiście przez wydział pracy tylko sprawdzonemi codziennie być winny, do czego téż wydział

ten paragrafem 18 instrukcyi obowiązany został. Aby to sprawdzanie ściśle wykonaném było, polecono §. 19 instrukcyi codzienne zwiedzanie zakładu przez członków wydziału, które w osobnej na to urządzonej książeczce zapisuje się. Członkowie wydziału porozumiewszy się wspólnie odmieniają się w zwiedzaniu tém, co tydzień według kolei w téj książeczce oznaczonej i czuwają tak nad wykonywaniem prac zamierzonych jako téż i nad dokładném prowadzeniem powyższego raportu.

Tak urządzony wydział pracy zaprowadzony został w skutek uchwały Rady ogólnej z dnia 19. Listopada 1862. pod przewodnictwem członka Rady ogólnej Jana Kantego Hanickiego. Gdy ten dla innych zatrudnień wydziałem całym kierować nie mógł, obrano na przełożonego wydziału, członka jego Antoniego Chmurskiego, od którego przeszedł ten wydział pod przewodnictwo członka Rady ogólnej Juliusza Pfeifra, a następnie pod przewodnictwo członka Rady ogólnej Franciszka Tomanka, którego tym wydziałem dotąd zawiaduje.

Jakkolwiek wydział pracy działanie swoje na prace stałe i fachowe lub fabryczne, dla niedostateczności funduszów, tudzież miejsca w którémby te prace wykonywane były, rozszerzyć jeszcze nie mógł; niemniej jednak wszelkiej dokłada staranności, aby przynajmniej powyżej wymienione prace nie ustawały. Za jego staraniem zaprowadzone zostały wyroby krajczane, wiklane, papierowe, które ostatnie z korzyścią dla zakładu dadzą się wykonywać.

Uchwałą z dnia 17. Grudnia 1862. polecono inspektorowi zakładu przestrzeganie stron pracę w zakładzie zamawiających, aby robotnikom pieniędzy zakładowi należących nie wypłacały, tylko te pieniądze wprost do inspektora zakładu za wydaniem kwitów sznurowych przesyłały;

a gdy później się pokazało, że niektóre osoby należności za wynajęcie robotników poza obręb zakładu nie wypłacają, przez co zakład na szkody narażonym został, przeto na wniosek członka wydziału gospodarczego i Rady ogólnej Tomasza Czecha, w skutek uchwały z dnia 18. Maja 1864. polecono inspektorowi zakładu, aby od dnia 1. Czerwca 1864. przy najmie robotników poza obręb zakładu, wypłaty należności od stron naprzód żądał i oneż odbierał, i aby nikomu robotników bez uprzedniej zapłaty posłać nie ważył się; strony zaś zamawiające dla zachowania ich pierwszeństwa w odbieraniu robotników do osobnego rejestru zapisywał i z odebranych pieniędzy natychmiast kwitował. Gdyby zaś robotnicy zakładowi z południa dla ważnych przyczyn odesłani zostali, natenczas połowa pracy do zakładu wniesionej ma być stronom zwrócona, a zwrot ten winien być tak na kwicie jako i na kontra-kwicie zapisany.

Na posiedzeniu Rady ogólnej z dnia 13. Stycznia 1864. zreorganizowany został wydział pracy przez przyjęcie nowych członków i teraz w nim zatrudnionych, a dla śpieszniejszego wyrachowania zarobku robotników zakładowych, postanowiono tą samą uchwałą uwolnić Przełożonego wydziału pracy od wnoszenia do kasy pieniędzy za prace wykonane zapłaconych, a polecić to wnoszenie inspektorowi zakładu, któren je co dzień pobiera i rachunki z tych pieniędzy pod przewodnictwem przełożonego wydziału z końcem każdego miesiąca składa. Rachunki te przechodzą do wydziału skarbowego i w tym wydziale z kwitaryuszami i z dziennikiem szczegółowego zatrudnienia ubogich po za obrębem zakładu sprawdzone, do księgi dochodów zakładu zapisują się.

Na posiedzeniu z dnia 27. Stycznia 1864. zajmowano się urządzeniem pracy, któryto przedmiot ciągłej

wymaga troskliwości. Z tego powodu na zapytanie wydziału gospodarczego, czyli ubodzy zakładowi mniej silni, do zwykłych robót zakładowych niezdolni mogą być na parę godzin tygodniowo, albo na parę dni w tygodniu do posług lekkich używani, uchwalono dnia powyższego, iż tacy ubodzy, aby ich nie zostawiać w bezczynności, mogą być wynajmowani do lekkich posług na czas od stron żądany za poprzedniemi jednak wskazaniem zatrudnienia i za wynagrodzeniem, które wydział gospodarczy oznaczać będzie.

Co się zaś tyczy pracy robotników zakładowych w magistracie, tudzież dla gminy do czyszczenia plant i miasta, ta na wniosek radcy magistratu Bernowskiego w skutek uchwał Rady ogólnej z dnia 21. Maja i 19. Listopada 1862. bezpłatnie wykonywaną bywa z powodu, iż reprezentacya miasta Krakowa będąc protektorem zakładu wspiera go pieniędzmi z kasy miejskiej, a zatem jęj się ta posługa słusznie należy.

Inne ceny pracy jakoto: wyrobów i pracy niewynajętj, lecz w zakładzie zamówionj, wydział pracy oznacza, stósownie do kosztów na te wyroby naprzód łożonych, które w skutek uchwały Rady ogólnej z dnia 30. Września 1863. pod tytułem VI. wydatków zakładu na miejscu lekarstw teraz bezpłatnie dostarczanych, zapisuje się.

38.

Czynności wizytatorów.

Są zastosowane do §. 26. statutu i do danj im instrukcyi, wzmiankowanj w ustępie 17., do którj instrukcyja względem sprawdzania opisanego w ustępie 22. raportu dziennego o stanie ubogich zakładowych, do-

daną została. Dla utrzymania porządku w zwiedzaniu codzienném zakładu sporządzoną została w skutek uchwał Rady ogólnej z dnia 11. i 25. Listopada 1863. książka, zawierająca w sobie powyższe instrukcje, tudzież osobne karty dla każdego z wizytatorów, którzy według ustanowionej pomiędzy nimi dobrowolnie kolei, zwiedzanie zakładu w dniach i tygodniach na nich wypadających własnym podpisem zatwierdzają i pod tym względem nadzorowi Prezydującego w Radzie ogólnej podlegają.